

WIDENER

HN JLMX 6

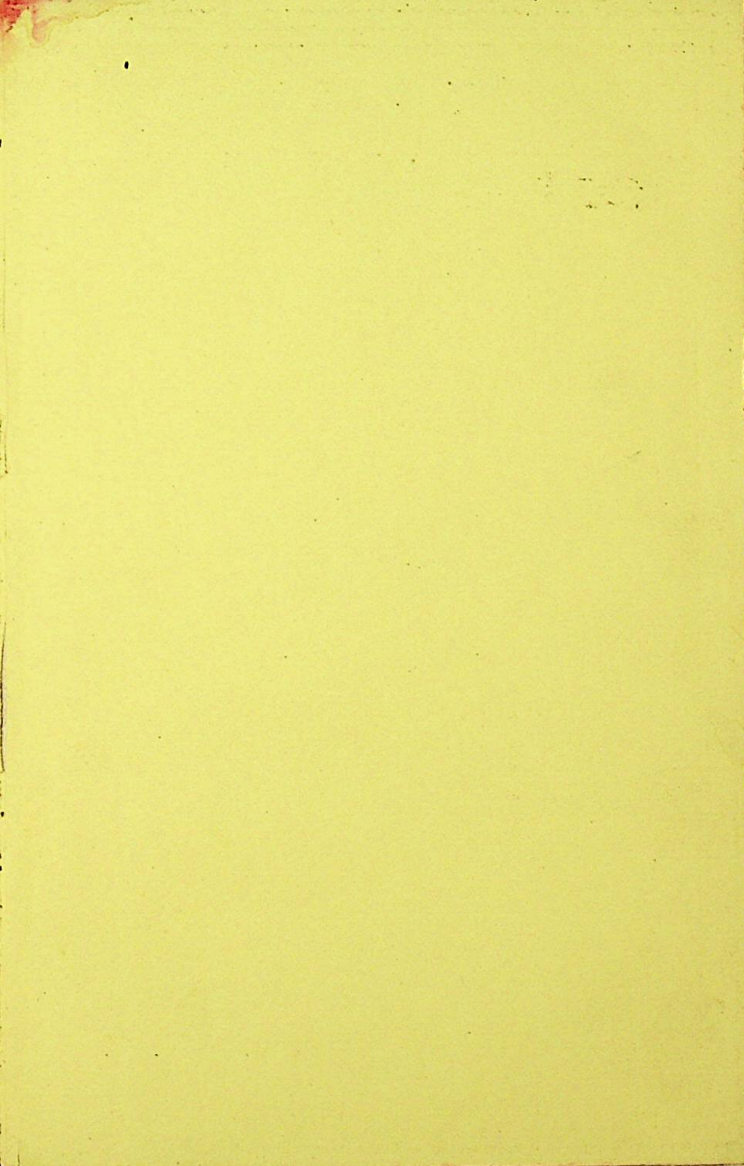
MATTHEW

2295, 89, 35

Harvard College Library

GIFT OF THE
BRITISH AND FOREIGN
BIBLE SOCIETY
LONDON

o Bible. Matthew. Taveta. (1896)

SUMU YEDI YAKWE YESU MASIHI

HENA MATTAYO.

HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY.

THE GOSPEL ACCORDING TO ST. MATTHEW IN
THE LANGUAGE OF TAVETA, EASTERN
EQUATORIAL AFRICA.

LONDON :
BRITISH AND FOREIGN BIBLE SOCIETY.

1896.

2235, 89.35

Harvard College Library

Sept. 23, 1910

Gift of the
British & Foreign Bible Society

SUMU YEDI YAKWE MATTAYO.

IFUNGU I.

1. Kitamo cha kuwoneka kwakwe Yesu Masihi, mwana wa Daudi, mwana wa Ibrahimu.
2. Ibrahimu embonie Isaak; Isaak akambona Yuda na wandwawo;
3. Yuda akawawona Fares na Zara hena Tamar; Fares akambona Esrom; Esrom akambona Aram;
4. Aram akambona Aminadab; Aminadab akambona Naason; Naason akambona Salmon.
5. Salmon akambona Booz hena Rakab; Booz akambona Obed hena Ruth; Obed akambona Yesse;
6. Yesse akambona Daudi mfumwa. Daudi akambona Sulemani hena ula eokie mche wakwe Uriah;
7. Sulemani akambona Roboam; Roboam akambona Abia; Abia akambona Asaf;
8. Asaf akambona Yosafat; Yosafat akambona Yoram; Yoram akambona Ozia;

4 Sumu Yedi yakwe MATTAYO, 1.

9. Ozia akambona Yoatam; Yoatam akambona Akaz; Akaz akambona Hezekia;

10. Hezekia akambona Manase; Manase akambona Amos; Amos akambona Yosia;

11. Yosia akambona Yekonia na wandwawo magheri ma kusamijwa Babulon.

12. Kutera kwa kusamijwa Babulon Yekonia akambona Salatiel; Salatiel akambona Zorobabel;

13. Zorobabel akambona Abiud; Abiud akambona Eliakim; Eliakim akambona Azor;

14. Azor akambona Sadok; Sadok akambona Akim; Akim akambona Eliud;

15. Eliud akambona Eleaza; Eleaza akambona Mattan; Mattan akambona Yakob;

16. Yakob akambona Yusuf, mume wakwe Maryamu, hakwe akawonwa Yesu eitangwa Masihi.

17. Huwo marika mose too Ibrahimu mtano Daudi marika ikumi na manne; na too Daudi mtano kusamijwa Babulon marika ikumi na manne; na too kusamijwa Babulon mtano Masihi marika ikumi na manne.

18. Na kuwonwa kwakwe Yesu Masihi kuokie huwu: Wekinatemiane mee eye Maryamu na Yusuf, wesimesongeriana hamwe, akawonwe eeme hena Ngoma Mshenete.

19. Naye Yusuf mume wakwe, mundu mwenye ngalo, asikunde kumgera soni ya some, akaghamba amshighe hena mbiso.

20. Ekinaoke ekigheshijia wula, malaika wa Mzuri akamfumia ghati ya ndoto, akamburra, Yusuf, mwana wa Daudi, usiituke kumuha mche wako Maryamu: amu kila enekiwona nicho cha Ngoma Mshenete.

21. Naye enewona mwana wa kiume, na unemwitanga izina lakwe Yesu, amu niye enewakija wandu wakwe ghati ya ng'oki jawo.

22. Huwo vyose vyaarehike, kiteto kitetiwe ni Mzuri hena mroti kifike.

23. Ekighamba, Yoa, mwana wa kibora enemea, naye enewona mwana, na wenemwitanga izina lakwe Emmanuel, litindike, Izuwa hamwe na uswi.

24. Ekinawuke Yusuf ghati ya luwohe, akareha sandu emwaghanyie malaika wa Mzuri, akamuha mche wakwe;

25. Nete temtisiwe, mtano ekinawone mwana: akamwitanga izina lakwe Yesu.

IFUNGU II.

1. Ekinawonwe Yesu ghati ya Betlehemu ya Uyahudi, magheri ma Herode mfumwa, Mama-jusi wa ngaghenya wakafika Yerusalemi,

2. Wekiteta, Eohohi ye ewoneke mfumwa wa Wayahudi? amu twaiwona ndondo yakwe ngaghenya, na twaza kumwomba.

6 Sumu Yedi yakwe MATTAYO, 2.

3. Ekinasikie ivi Herode mfumwa akaitalwa, na Yerusalemi pia naye.

4. Akawunganya wakohani wabaha wose na watama wa wandu, akawawujanya Masihi awonekahi.

5. Wakamburra, Ghati ya Betlehemu ya Uyahudi, amu huwo itamiwe ni mroti,

6. Nawe Betlehemu, isanga la Uyahudi, si mdongo ghati ya wafumwa wa Yuda, amu ghati yako enefuma mchili enewaitoria wandu wangu Israeli.

7. Na Herode, ekinawaitange mamajusi hena mbiso, akawawujanya muno magheri ani ndondo iwoneke.

8. Akawaingija Betlehemu, akawawurra, Tongeni, muviende muno vindu vya mwana; mtano mkimbona, munitie mburi, nami nize nimwombe.

9. Wekinamsikie mfumwa wakatonga; nayo ndondo weiwonie ghati ya ngaghenya, ikawarongoria, mtano ikaza ikaimuka wanga ya handu eoho mwana.

10. Wekinaiwone ndondo wakaizihirwa luezihirwo lubaha.

11. Wakaingia nyumbeni, wakambona mwana na Maryamu mee, wakagwa wakamwomba, na wekinaidiwe kuchungua vindu vyawo, wakamng'olia suli, thahabu, na uvumba, na manemane.

12. Na wekinawondjwe hena ndoto wasi-

mhundukie Herode, wakatonga hawo hena nzia ingi.

13. Wekinaidiwe kutonga malaika wa Mzuri akamfumia Yusuf ndotoni, akamburra, Wuka, umuhe mwana na mee, umatuke na Misri, uikae uko mtano ninekuwurra; amu Herode enemwenda mwana nesa anteshe.

14. Ekinawuke akamuha mwana na mee kio, akatonga na Misri.

15. Akaoka uko mtano ekinafwe Herode, nesa kifike kitetiwe ni Mzuri hena mroti, ekite-ta, Kufuma Misri nimwitange mwana wangu.

16. Naye Herode ekinawone ti akengwa ni mamajusi akaregija muno, akaingija wandu akawakoma waana wose weho Betlehemu na mihaka yakwe yose, too miaka miri na weduhuke, hena magheri ewurrirwe ni mamajusi.

17. Niho kikafika kila kitetiwe ni Yeremiya mroti, ekiteta,

18. Ighonda lasikiwa ghati ya Rama, ngunga, na kiiyo na wukiwa wingi, Rahel ekiwaiya wana wakwe, asikunde kudindijwa, amu tehenabo.

19. Ekinafwe Herode, malaika wa Mzuri akamfumia Yusuf ndotoni ghati ya Misri,

20. Ekiteta, Wuka, uha mwana na mee, utonge isanga la Israeli; amu wala wafwa wewendie moo wa mwana.

21. Akawuka akamuha mwana na mee, akaza isanga la Israeli.

22. Kake ekinasikie ti Arkelao eitoria ghati ya Uyahudi handu ha Herode wawee, akaondoka kutonga na uko: na ekiwondjwa ndotoni, akatonga na isanga la Galilaya.

23. Akaza akaikaa ghati ya kiongo chaitangwa Nazareti; nesa kifike kila kitetiwe niwo waroti, Eneitangwa Mnazarayo.

IFUNGU III.

1. Misi ila akaza Yohana Mbatizaji ekitinda shighati ya Uyahudi,

2. Ekiteta, Chweni-mti, amu ufumwa wa wanga wasongerira.

3. Amu uu niye etetiwe ni mroti Isaya, eki-ghamba, Ighonda lakwe eiya shighati, Areheni nzia ya Mzuri, rongesheni mavetio makwe.

4. Naye Yohana, eokie na suke jakwe ya nyui ja ngamela, na ngana ya kitanga kikudini hakwe, na kidjo chakwe zighe na zoke ya mbakoni.

5. Wakamfumia Yerusalemi na Uyahudi ose na isanga lose la mbai ya Yardani;

6. Wakabatizwa naye mfuroni Yardani wekighamba ng'oki jawo.

7. Na ekiwona weingi wa Wafarisayo na Wasadukayo wekiza hena Lubatizo lwakwe akawawurra, Waana wa nyoka, niani emburra unywi kuimatukia oro ineza?

8. Keteni ndunda jiweyie kuchwa-mti ;

9. Nete musighambe kuteta ngoroni, Tuna apa, niye Ibrahimu ; amu namburra, ti Izuwa eidima hena mabwe ama kumbushijia Ibrahimu waana.

10. Mtano na yoo izoka liikee kikoloni cha miti : amu ii miti yose isigera ndunda jedi itemwa, itaghwe motoni.

11. Mi nambatiza na mbombe hena kuchwa-mti ; ye eza nyuma yangu ni mbaha kukela mi, siweiwa mi mtano kuchungua viratu vyakwe : Ye enembatiza na Ngoma Mshenete na moto.

12. Kihadjo chakwe kioho mkononi hakwe, naye enezerrija muno kiwaza chakwe, enewunghanya ngano kilaloni, kake makekeshwa enemashota na moto usijima.

13. Niho Yesu akafuma Galilaya akamfikia Yohana ha Yardani, abatizwe niye.

14. Yohana akamswija ekiteta, Yaniwe mi kubatizwa ni we ; nawe waza hangu ?

15. Yesu ekitalwa akamburra, Ushighe ingeri-aha, amu huwu yatuwe kufisha ngalo yose. Kuidiwiki akamshigha.

16. Naye Yesu ekinaidiwe kubatizwa akafuma chwi mbombeni : wanga jikamjughukia, akawona Ngoma ya Izuwa ikisea sa ibeta, ikamfikia :

17. Na yoa, ighonda ghati ya wanga likateta, Uu ni Mwana wangu mkundwa, eniizihira.

IFUNGU IV.

1. Akarongojwa Yesu shighati ni Ngoma, nesa agheshwe ni Shetani.
2. Akachunga asile misi makumaane hemusi na kio, ikuade akasikia nzaa.
3. Mghesha akaza akamburra, Kwakicha niwe Mwana wa Izuwa, ghamba mabwe ama maoke kidjo.
4. Akatalwa, akaghamba, Itamiwe, mundu tekiaye hena kidjo tiki, nde hena kiteto chose chafuma itumbuni ha Izuwa.
5. Kuidiwa Shetani akamwete mtano na kiongo kishenete, akambika wanga ya msudu wa hekalu,
6. Amburra, Kwakicha niwe Mwana wa Izuwa, ukutaghe si, amu itamiwe, Enekuagha-nyie malaika wakwe, wenekutika mikononi hawo, nesa usikubighe kughuu na ibwe.
7. Yesu akamburra, Itamiwewa, Tounemghe-sha Mzuri Izuwa wako.
8. Shetani antikawa mtano na nduwi ndeza muno, ambondjia masanga mose na kirumi chawo,
9. Akamburra, Vindu ivi vyose ninekuinga uneikaugwe kuniomba.
10. Naye Yesu akamburra, Tonga, Shetani, amu itamiwe, Mzuri Izuwa wako unemwomba, naye niye mjenye unemtumikia.

11. Shetani akamshigha, na yoa, malaika wakaza wakamwindia.

12. Na ekinasikie ti Yohana ang'olwa, akatonga Galilaya;

13. Akashigha Nazareti, akaza akaikaa Kapernaum, mbai ya ndiwa mihakeni ya Zabulon na Naftalim;

14. Nesa kifike kila kitetiwe ni mroti Isaya, ekiteta,

15. Isanga la Zabulon na isanga ya Naftalim, nzia ya ndiwa, sela ya Yardani, Galilaya ya Mbare,

16. Wandu weikee kijeni wewonie kiangaji kiingi, na wala weikee handu na mvurini ha kifwa, kiangaji kiwafumie.

17. Too magheri mala akawoka Yesu kutinda na kughamba, Chweni-mti, amu ufumwa wa wanga wasongeria.

18. Na ekisela afuhi na ndiwa ya Galilaya, akawona wandu weri, wandwawo, Simon eita-ngwa Petro na Andrea mundwawo, wekigera nyavu ndiweni, amu weokie wasakia.

19. Akawawurra, Niratereni, nami ninemuosha wasakia wa wandu.

20. Chwi wakashigha nyavu wakamratera.

21. Na ekitongawa, akawona wandu weriwa wandwawo, Yakob wa Zebedayo na Yohana mundwawo, ngalaweni hamwe na Zebedayo wawe, wekiareha nyavu jawo: akawaitanga.

22. Chwi wakashigha ngalawa na wawe, wakamratera.

23. Akasela Yesu ghati ya Galilaya yose, eki-
losha ghati ya masunagogi mawo, na ekitinda
Sumu yedi ya ufumwa, na ekihodja ndwari
yose na unana wose ghati ya wandu.

24. Kirumi chakwe kikafuma ghati ya Sham
yose, wakamwetic wose wewadjua, weguriwe ni
ndwari jingijingi na wasi, nawo wenye luhungu,
nawo wenye shughu, na wenye kuwia; akawa-
hodja.

25. Matorano meingi wakamratera, wekifu-
ma Galilaya, na Dekapoli, na Yerusalemi, na
Uyahudi, na sela ya keri ya Yardani.

IFUNGU V.

1. Akamawona matorano akakwea na katuwi,
akaikaa si, waanalosha wakwe wakamzia:

2. Akajughua itumbu lakwe, akawalosha
ekiteta,

3. Wetasiwa wakiwa wa ngoro; amu wo ni
ufumwa wa wanga.

4. Wetasiwa weshiniwa; amu wenedindijwa.

5. Wetasiwa wahuji; amu wenemahodja
masanga.

6. Wetasiwa wenye nzaa na ngiru hena nga-
lo; amu weneighuta.

7. Wetasiwa wenye lusario; amu wenewona
lusario.

8. Wetasiwa weokie wezerie ngoroni; amu wenembona Izuwa.

9. Wetasiwa wakanyi; amu weneitangwa waana wa Izuwa.

10. Wetasiwa wekinywa hena lwa ngalo; amu ufumwa wa wanga ni wawo.

11. Mutasiwa unywi weneikawamurighe, na weneikawamukinye, na weneikawamutetie kiteto chose kiwiwi hena maongo, hena lwanu.

12. Izihirweni, munoniwe: amu wuzuri wenyu wengi wanga, amu huwo wewakinye waroti weokie kuwoka kwenyu.

13. Unywi ni munyu wa masanga; kake kwakicha munyu watesha sororo yakwe, unegerwaze sororo? Touwewowa pia, nde kutaghwa shighati, uwatwe ni wandu.

14. Unywi ni kiangaji cha masanga: kiongo tekiidima kuwiswa kioho wanga ya nduwi:

15. Nete tewefuta taa nesa igerwe si ya kizembe, kake wanga ya kindu cha taa, na kiwangaja wose weoho nyumbeni.

16. Kiangaji chenyu kiangaje huwu msongorana wa wandu, wawone mihiro yenyu yedi, wamwisise Waweo wenyu eoho wanga.

17. Musighambe ti nizie kunyamara wuchili na waroti: sizie kunyamara, nde kufisha.

18. Amu kididi namburra, Mtano wanga na si jineiting'o nete i mwe nete ti mwe ya wuchili teiiting'o, mtano jose jineikajifike.

19. Amu ii ula enelibaa limwe la maaghanyo

ama mtano madongo, na enelasha wandu huwu, eneitangwa mdongo ghati ya ufumwa wa wanga : kake ula enemaareha na enemalasha, niye eneitangwa mbaha ghati ya ufumwa wa wanga.

20. Amu namburra, Isioke ngalo yenyu yakela ngalo ya watami na Wafarisayo, tomunei-
ngia ghati ya ufumwa wa wanga.

21. Mwasikia ti kitetiwe ni wandu wa kae, Usikome, na ula ekoma yambe wuchili :

22. Kake mi namburra, Ose egurwa ni oro hena mundwawo huwo, inembe wuchili ; na ose enemburra mundwawo, Raka, inembe sune-
drim ; na ose eghamba, Utomode, inembe jehannum ya moto.

23. Huwo ukiete itasi lako mtano na kisiko, na uko ukikumbuka ti mundwenyu ena kiteto wanga yako ;

24. Lishigha itasi lako msongorana wa kisiko, utonge uarehiane ini na mundwenyu, ikuade uhunduke utase itasi lako.

25. Uarehiane na mzo wako hena usaro, uki-
oka naye nzieni, ti mzo wako asikuete hena mchili, nete mchili asikuingije hena asikari, nete usigerwe kichungoni.

26. Kididi nakuwurra, Tounefuma kula, mtano uneikauibe pesa ya kudiwa.

27. Mwasikia ti kitetiwe, Usishinde ;

28. Kake mi namburra, Ose emyoa mundumche mtano kumlangwa, aidiwa kushinda naye ngoroni hakwe.

29. Kwakicha ijiso lako la kuume lakushishirra, uling'ole, ulitaghe hae: u keba irungo imwe lako linyamarike, nete muri wako wose usitaghwe ghati ya jehannum.

30. Na kwakicha mkono wako wa kuume wakushishirra, uuchwe, uutaghe hae: u keba irungo imwe lako linyamarike, nete muri wako wose usitaghwe ghati ya jehannum.

31. Itetiwe, Mundu emshigha mche wakwe, anwinge khati ya kushigha:

32. Kake mi namburra, Mundu emshigha mche wakwe, nde hena kushinda, amwosha mshindi; naye emuha eshigiwe ashinda.

33. Mwasikiawa ti itetiwe nawo wa kae, Usikubae kurara kwako, kake umfishie Mzuri kurara kwako:

34. Kake mi namburra, Usirare pia, nete hena wanga, amu nicho kichumbi cha Izuwa;

35. Nete hena si, amu niho handu ha mawato makwe; nete hena Yerusalemi, amu nicho kiongo chakwe mfumwa mbaha.

36. Nete usirare hena mtwi wako, amu tuidima kukuarehia lujui lunwe nete lujewa nete lujiru.

37. Kiteto chenyu kioke, Ee, ee; Hai, hai: amu vila vikela ivi vyafuma ha mbiwi.

38. Mwasikia ti itetiwe, Ijiso hena ijiso, na ijegho hena ijegho.

39. Kake mi namburra, Musilelane na ma-

wiwi, kake mundu ekikubigha isaa la kuume, umgharushijie na la keru.

40. Na mundu ekundie kukulinganya auhe kanzu yako, umshighie na johu.

41. Na mundu ekundie kukurongoja lototo lumwe, utonge naye lwa keru.

42. Ekuomba ose, mwingie; naye ekundie kukuhakua usigharuke hakwe.

43. Mwasikia ti itetiwe, Mkunde walatia wako, msue maring'a mako.

44. Kake mi namburra, Wakundeni maring'a menyu, waombieni wala wemurisha wukiwa;

45. Nesa muoke waana wa Waweo wenyu eoho wanga; amu earehe zano yakwe iwaanga-ja wawiwi na wedi, ewainga mvua wenye ngalo na wesina ngalo.

46. Amu kwakicha muwakunda wala we-mkundie unywi, muna wuzuri ani? Mtano wauhi lushango teweketa huwu?

47. Na unywi mukiwakezia wandwenyu tiki, mwaneta kini? Mtano wandu wa Mbare teweketa huwu?

48. Amu ii unywi munesheneta, sandu Waweo wenyu eoho wanga esheneta.

IFUNGU VI.

1. Yoeni musikete ngalo yenyu msongorana wa wandu, nesa kuwonwa nawo; amu mukaketa

huwo tomuwona wuzuri hena Waweo wenyu eoho wanga.

2. Huwo ukiareha itasi usigere ngalala msongorana wako sa wawiwi ha masunagogi na nzienu, wawone nganyi hena wandu. Kididi namburra, waidiwa kuwona wuzuri wawo.

3. Kake we ukiareha itasi lako, mkono wako wa kumoso usitisiwe mkono wa kuume ukiareha :

4. Nesa itasi lako lioke la mbiso, naye Waweo ewona hena mbiso enekuinga wuzuri hena raa.

5. Na unywi mukiomba, musioke sa wakeleki, amu wekundie kuinuka kuomba ghati ya masunagogi na mbai ya nzia, nesa wawonwe ni wandu. Kididi namburra, Waidiwa uwona wuzuri wawo.

6. Kake we ukiomba, uingie na wojiwo wako wa ndeni, na ukiidiwa kufinga luwi, umwombe Waweo eoho hena mbiso ; na Waweo ewona hena mbiso enekuinga wuzuri.

7. Na mukiomba, musitete viteto tiki, sa wandu wa mbare ; amu wegamba wenesikiwa hena viteto vyawo kuoka viingi.

8. Musifwanane na awa, amu Waweo wenyu etisiwe yindu muvikundie magheri musime-mwomba.

9. Amu ii unywi ombeni huwu, Apa wetu uoho wanga, izina lako lirume :

10. Ufumwa wako uze : wundu ukundie kiketike masangeni, sandu kiketika wanga :

11. Utuinge yoo kidjo chetu hena musu :

12. Utushighie sile jetu, sandu na uswi twa-washighia wala weawa ni uswi :

13. Usitugere kugheshwa, kake utukije ki-wiwini.

14. Amu kwakicha muwashighia wandu matekwa mawo, naye Waweo wenyu wa wanga enemshighia unywi :

15. Kake kwakicha tomuwashighia wandu matekwa mawo, nete Waweo wenyu tenemshighia matekwa menyu.

16. Mkachungawa, msioke, sa wakeleki, wa wusho wa wukiwa, amu wenyamara wusho wawo, nesa wawonwe ni wandu ti wechungu : kididi namburra, Waidiwa kuwona wuzuri wawo.

17. Kake we, ukachunga, ukuwire mafuta mtwini, ukuoje wusho ;

18. Nesa usiwonwe ni wandu ukichunga, nde ni Waweo eoho hena mbiso : na Waweo ewona hena mbiso enekuinga wuzuri.

19. Musikuwkie mali masangeni, inyamari-kaho ni ndondogoro na ngeu, na wahiwi weforaho na kuhiwa ;

20. Kake kuwikieni mali wanga, isinyamari-kaho ni ndondogoro nete ngeu, nete wahiwi tewefora nete tewehiwa :

21. Amu handu ioho mali yenyu, na ngoro yenyu ineoka ukowa.

22. Taa ya muri ni ijiso ; ijiso lako likioka imwe, muri wako wose waizua kiangaji :

23. Kake ijiso lako likioka iwiwi, muri wako wose waizua kija. Kiangaji kioho ndeni hako kikioka kija, kija kihi kibaha ?

24. Teidima mundu kuwatumikia wazuri weri, amu enemshishira mwe ekimkunda wa keru; kana enemgura mwe ekimdaa wa keru. Tomuidima kuwatumikia Izuwa na mamona.

25. Amu ii namburra, Musikurisha wukiwa hena kukia kwenyu, munela kini, kana mune-nywa kini; nete hena muri wenyu, munedoka kini? Si kukia kubaha kukela kidjo, na muri kukela suke ?

26. Yoeni ndeghe ja wanga, ti tejihandajo, nete tejifindikajo, nete tejigerajo kilaloni; kake Waweo wenyu wa wanga ejirisha jila: Unywi tomujikelie jila ?

27. Niani wenyu hena kukurisha wukiwa eiddima kukunetijia weeza wakwe hena mkonomwe ?

28. Na nikini mukurisha wukiwa hena suke ? Kumbukeni viwaro vya mbuwa, sandu vimea, tevihira ndima nete teviwita :

29. Kake namburra, nete Sulemani ghati ya ubaha wakwe wose tedokie sa kimwe chawo.

30. Amu Izuwa ekimadoka huwo mani ma mtemeni, meoho yoo, na yawo metaghwa motoni, tenetaye kumdoka unywi, unywi wa luitikijo ludongo ?

31. Amu ii musikurisha wukiwa mkiteta, Tunela kini? kana, tunywa kini? kana, tunedoka kini ?

32. Amu vindu ivi vyose Mbare wevikundie; amu Waweo wenyu wa wanga etisiwe ti muvi-enda ivi vyose :

33. Endeni ini ufumwa wa Izuwa na ngalo yakwe, na ivi vyose muneetiwe.

34. Amu ii musikurisha wukiwa hena yawo, amu yawo ina wukiwa wakwe mwenye. Mafika hena musi mawiwi makwe.

IFUNGU VII.

1. Musichilie, nesa musichiliwe :

2. Amu na wuchili wula mchilia, munechiliwa; na kighesho kila mugheshijia munegheshijiwa na unywi.

3. Na hena kini uyoa kibasi ijisoni ha mundwenyu, nete toukumbuka kijiti kioho ijisoni hako we ?

4. Kana umburaze mundwenyu, Unishighe ning'ole kibasi kioho ijisoni hako; na yoa hena kijiti ijisoni hako we ?

5. Mkeleki, ng'ola ini kijiti ghati ya ijiso lako, niho unewona nezo ung'ole kibasi ghati ya ijiso la mundwenyu.

6. Musijiinge nguro kindu kishenete, nete musitaghe lulu jenyu msongorana wa nguwe, jisijiwate na maghuu mawo nete wasigharuke jimubaje unywi.

7. Ombeni, na muneingwa; endeni, na mune-wona; bigheni luwi na mnejuwiwa.

8. Amu ose eomba eingwa, na ula eenda ewona, na ula ebiga luwi ejuwiwa.

9. Kana mundu ani wenyu mwana wakwe akaomba ibumunda, enemwinga ibwe.

10. Kana ekimwomba nguluma, enemwinga nyoka?

11. Amu ii kwakicha unywi, mbawiwi, mutisiwa kuwainga waanawenyu vindu vyedi, Wawe wenyu eoho wanga enenetaze kuwainga wala wemwomba vindu vyedi?

12. Amu ii vyose mwakunda wandu wamuketa unywi, na unywi mbaketie: amu kuketa huwo ni wuchili na waroti.

13. Ingieni ghati ya mbenge sisiri; amu iarame ni mbenge na mwenye handu nzia itonga mtano lutesho, nawo weiingia weingi.

14. Amu sisiri ni mbenge, na mwenye wasi nzia itonga mtano moo, nawo weiwona wafaa.

15. Mukuyoe hena waroti wa maongo, wandu wenzia hena suke ya maghonji, kake hena ndeni ni mabau mekaebe.

16. Munewatwarija hena ndunda jawo. Wandu wetunda zabibu hena miera, kana tini hena midangu?

17. Huwo mti ose wedi wagera ndunda jedi; na mti mbiwi wagera ndunda mbiwi.

18. Mti wedi toudima kugera ndunda mbiwi, nete mti mbiwi kugera ndunda jedi.

22 Sumu Yedi yakwe MATTAYO, 7.

19. Mti ose usigera ndunda jedi utemwa utaghwa motoni.

20. Huwo hena ndunda jawo munewatwarija.

21. Siye ose eniwurra, Mzuri, Mzuri, eneingia ghati ya ufumwa wa wanga, nde ula eketa wundu ekundie Apa wangu eoho wanga.

22. Weingi weneniwurra musu ula, Mzuri, Mzuri, toturotie hena izina lako, na hena izina lako totukinyie maluhungu, na hena izina lako totuarehe mabaha meingi ?

23. Niho ninewawurra, Simmajemi nete : tongeni kufuma hangu, wandu weketa owiwi.

24. Huwo ose esikia viteto ivi vyangu, ekiviareha, ninemfwanyanya na mundu echee, ejengie nyumba yakwe wanga ya ibwe :

25. Mvua ikabigha, mlombia ikaza, ngungu jikaruruma, jikaibigha nyumba ila, isigwe, amu kuwoka kwakwe ghati ya ibwe.

26. Na ose esikia viteto ivi vyangu, esiviareha, enefwananishwa na mundu etomode, ejengie nyumba yakwe wanga ya teri :

27. Mvua ikabigha, mlombia ikaza, ngungu jikaruruma, jikaibigha nyumba ila, ikagwa ; na miguiye yakwe mibaha.

28. Ikaoka ekinaidiwe Yesu viteto ivi, matorano wakarighiwa hena miloshie yakwe ;

29. Amu ewaloshije sa mwenye zinya, nete si sa watami wawo.

IFUNGU VIII.

1. Ekinasee na katuwi matorano meingi wakamratera.
2. Na yoa, mwenye kusumura akamzia, akamsemba ekiteta, Mzuri, ukakunda, waidima kunizerrija.
3. Akaronga mkono, akamkuwara, akateta, Nakunda, uzerrike. Chwi kusumura kwakwe kukazerrika.
4. Yesu akamburra, Yoa, usimburre mundu : kake tonga, ukuwondja ha mkohani, ureng'ola itasi sandu Musa eaghanyie hena luwondjo mburi hawo.
5. Ekinaingie Yesu na Kapernaum njama akamzia, ekimsemba,
6. Ekiteta, Mzoro wangu eyejwe nyumbeni ewadjua kuwia, ewawiwa muno.
7. Amburra, Nineza nimhodje.
8. Njama akatalwa akaghamba, Mzuri, teiweyo uingie we si ya ghu yangu, kake utete kiteto tiki, na mzoro wangu enehoa.
9. Amu na mi ni mundu si ya zinya, mwenye asikari si yangu : na namburra uu, Tonga ; etonga : na ungi, Izo ; eza : na mzoro wangu, Hira huwo ; ehira.
10. Yesu ekisikia akarighiwa, akawawurra wala weratera, Kididi namburra, Siwoniemi luitikijo lubaha sa ulu nete ghati ya Israeli.

11. Namburra, Ti weingi weneza kufuma kifuma-izuwa na kigwa-izuwa, na weneikaa hamwe na Ibrahimu na Isaak na Yakobo ghati ya ufumwa wa wanga;

12. Kake waana wa ufumwa wenetaghwa ghati ya kija cha some: niho kineoka kiiyo na kutafuna kwa majegho.

13. Yesu akamburra njama, Tonga; sandu waitilija uwone. Mzoro wakwe akahoa saa ila.

14. Ekinaingie Yesu nyumbeni hakwe Petro akawona mkwee eyejwe, ewajua ni isemu.

15. Akamkuwara mkono, isemu likamshigha, akawuka, akawaindia.

16. Hekinaoke chamagheri wakamwetic weingi wenye luhungu: akamakinya maluhungu hena kiteto, akawahodja wose wewadjua:

17. Nesa kifike kila kitetiwe ni mroti Isaya, ekiteta, Ye euhie wufaa wetu, akatika ndwari.

18. Ekinawone Yesu weingi wekimjunguluka, akaaghanya kukela mtano sela ya keru.

19. Mtami mwe akaza akamburra, Mlosha, ninekuratera uhatonga hose.

20. Yesu amburra, Maging'a mena makongo, na ndeghe ja wanga jina vichanja, kake Mwana wa mundu tena ha kuwikia mtwi.

21. Mwanalocha ungi akamburra, Mzuri, unisame ini nitonge ninjike apa.

22. Kake Yesu amburra, Niratera, ushighe wefwie wajike wefwie wawo.

23. Ekikwea ngalaweni, waanalosha wakwe wakamratera.

24. Na yoa, ngungu mbaha ikaoka ghati ya ndiwa, mtano ngalawa ikafinikirwa ni visibwe : naye eokie eshinjie.

25. Wakatonga wakambusha, wekiteta, Mzuri, ukije ; twateka.

26. Awawurra, Nikini muna fole, wenye luitikijo ludongo ? Ekiidiwa akawuka, akajibohia ngungu na ndiwa, hakaoka na kuhoiya kubaha.

27. Wandu wakarighiwa wekiteta, Mundu ani uu, mtano ngungu na ndiwa jamwinga isikio.

28. Naye ekifika sela ya keru ghati ya isanga la Wagadareni, wakatorana naye weri wenye luhungu, wekifuma mbireni, wakahe muno, mtano teidima mundu kuvetia nzia ila.

29. Na yoa, wakaiya wekiteta, Tuna kini na we, mwana wa Izuwa ? Waza kuturisha wukiwa kuwoka kwa magheri ?

30. Heokie hae kufuma hawo ifio la nguwe weingi wekirishwa.

31. Maluhungu wakamwomba wekiteta, Ukitukinya, utuingije ghati ya ifio la nguwe.

32. Akawawurra, Tongeni. Nawo wekifuma wakatonga na nguwe ; na yoa, ifio lose likatonga likisara si ya nduwi mtano na ndiwa, wakafwa ghati ya mbombe.

33. Warisha wakamatuka, wakatonga kio-

ngoni wakalia mburi ya vyose, na vya vindu vya wenye luhungu.

34. Kiongo chose wakafuma wamkiche Yesu; mtano wekinambone, wakamsemba awuke mihakeni hawo.

IFUNGU IX.

1. Akakwea ngalaweni, akakela, akafika kiongo chakwe ye.

2. Wakamwetic mwenye kuwia eyejwe wuini. Na Yesu ekiluwona luitikijo lwawo akamburra mwenye kuwia, Ngoro yako idinde, mwana, wawushijiwa ng'oki jako.

3. Na yoa, watami wengi wakaghamba ngoroni, Uu ateta owiwi.

4. Yesu ekitisiwa makusaro mawo akaghamba, Hena kini mwakusara viwiwi ngoroni henyu?

5. Amu nikihi kianguhe? kughamba, Wawushijiwa ng'oki jako? kana ndekughamba, Imuka, uresela?

6. Kake nesa mutisiwe ti Mwana wa mundu niye mwenye zinya masangeni kuwushija kutekwa (amburra mwenye kuwia), Imuka, uwushije wui wako, utonge nyumbeni hako.

7. Akaimuka akatonga nyumbeni hakwe.

8. Matorano wekiwona wakaituka, wakamwisisa Izuwa ewaingie wandu zinya sa iji.

9. Na ekinafume kula Yesu, akawona mundu

eikee handu ha kushangiwa, eitangwa Mattayo : Akamburra, Niratera. Akawuka, akamratera.

10. Ikaoka ekinaikae nyumbeni, yoa, wauhi lushango weingi na wenye ng'oki wakaikaa hamwe na Yesu na waanalosha wakwe.

11. Wafarisayo wekiwona wakawawurra waanalosha wakwe, Hena kini mlosha wenyu ela na wauhi lushango na wenye ng'oki ?

12. Ekisikia akaghamba, Wenye zinya te-weenda mughanga, nde wala wewadjua.

13. Tongeni murekulosha nikini iki, Naku-nda lusario, nete si itasi : amu siziemi kuitanga wenye ngalo, nde wenye ng'oki.

14. Magheri mala wenzia waanalosha wa Yohana, wekighamba, Hena kini uswi na Wafarisayo twachunga keingi, kake waanalosha wako tewechungawo ?

15. Yesu akamburra, Waana wa ngasu waidi-ma kuchunga, magheri mwenye ngasu eoho hamwe nawo ? misi ineza mwenye ngasu eni-kaewushijwe hawo, niho weneikawechunge.

16. Tehena mundu egera kidame cha suke sha wanga ya suke isakae, amu ila ya kuarehia yauha ya suke, na yaneta kubajika.

17. Nete tewegera mawa masha ghati ya vikuchu visakae : kwakicha si huwo, vikuchu vyabajika, na mawa maitika, vikuchu vikanyamarika : kake wagera mawa masha ghati ya vikuchu visha, na vyose viri vyakia.

18. Ekinaoke ekiwawurra vindu ivi, mchili

28 Sumu Yedi yakwe MATTAYO, 9.

mwe aza akamwinamia, ekiteta, Mwana wangu wa kiche ingeriaha afwa, kake uze uremgera mkono wako, enehoa.

19. Akawuka Yesu akamratera, na waanalosha wakwe.

20. Na yoa, mche eokie na kufumwa ni sakame miaka ikumi na miri, ezie nyuma, akamkuwara lutiriwo lwa suke yakwe.

21. Amu etetie ngoroni, Kwakicha nakuwara tiki suke yakwe, ninekia.

22. Yesu ekigharuka na ekimbona akaghamba, Ngoro yako idinde, mwana wa kiche, luitikijo lwako lwakukija. Mche akakia too saa ila.

23. Ekinafike Yesu nyumbeni ha njama, akawona wabighi mtorito, na matorano meiya,

24. Akaghamba, Wukeni, amu mbora tefwaye; ateshinja. Wakamsola muno.

25. Matorano mekinang'olwe akaingia akamgura mkono, mbora akawuka.

26. Na mburi ii ikarumishwa ghati ya isanga lila lose.

27. Ekinavetie Yesu kufuma uko webajike-meso weri wakamratera wekiiya na wekiteta, Utusarie, mwana wa Daudi.

28. Ekinaingie nyumbeni webajike-meso wakanzia; na Yesu awawurra, Mwaitikija ti naidima kuketa iki? Wamburra, Ee, Mzuri.

29. Akawakuwara meso ekighamba, Hena luitikijo lwenyu muwone.

30. Meso mawo makajughuka. Yesu akawa-

aghanya muno, ekiteta, Yoeni, mundu asikiti-siwe.

31. Kake wekifuma wakatoranya mburi yakwe ghati ya isanga lila lose.

32. Na wekinafume, yoa, wakamwetie bubu mwenye luhungu.

33. Na luhungu lukinakinywa, bubu ula akateta. Matorano wakarighiwa, wekiteta, Teiwnwa pia huwo ghati ya Israeli.

34. Wafarisayo wakaghamba, Hena njama wa maluhungu emakinya maluhungu.

35. Akajunguluka Yesu ghati ya viongo vyose na kaa, ekilsha ghati ya masunagogi, na ekitinda sumu yedi ya ufumwa, na ekihodja ndwari jose na wufaa wose.

36. Ekinawone matorano akawasaria, amu weokie werishwa wukiwa na weghawanyika, sa magonji mesina mrisha.

37. Akawawurra waanalosha wakwe, Mafindiko nimo mabaha, wahira ndima niwo wafaa :

38. Amu ii mwombeni mzuri wa mafindiko, ti aingije wahira ndima ghati ya mafindiko makwe.

IFUNGU X.

1. Akawaitanga waanalosha wakwe ikumi na weri, akawainga zinya wanga ya maluhungu mawiwi, wamakinye, na wahodje ndwari jose na wufaa wose.

2. Na mazina mawo waondo ikumi na weri ni ama; wa kuwoka Simon eitungwa Petro, na Andrea mundwawo; Yakobo wa Zebedayo, na Yohana mundwawo;

3. Filipo na Bartolomayo; Tomaso na Mattayo mwuhi lushango; Yakobo wa Alfayo na Thaddayo;

4. Simon Mkananaya, na Yuda Iskariota, niye emng'olie.

5. Awa ikumi na weri Yesu akawaingija akawaaghanya, ekiteta, Ghati ya nzia ya Mbare musitonge, nete ghati ya kiongo cha Wasamariya musiiingie;

6. Keba mutonge hena maghonji metekie ma nyumba ya Israeli.

7. Na ghati ya nzia tindeni, mukighamba, Ufumwa wa wanga wasongerira.

8. Hodjeni wala wewadjua, rusheni wefwie, zerrieni wenye kusumura, kinyeni maluhungu; mwauhia huwo, ng'oleni huwo.

9. Musitike thahabu nete fetha nete shaba ghati ya ngana jenyu;

10. Nete kikuchu cha kuzokia, nete kanzu mbiri, nete viratu, nete isibo; amu yambe mhiri awahache yakwe.

11. Na kiongo chose kana kaa mwaingiaho, endeni niani eoho aidima, ikaeni uko mtano muneikamufume.

12. Na mukiingia nyumbeni, ikezieni.

13. Na nyumba ikioka yedi, luworo lwenyu

luizie; kake kwakicha si yedi, luworo lwenyu lumugarukie.

14. Na mundu esimtigha, nete esivisikija viteto vyenyu, mkifuma na shighati ya nyumba kana kiongo kila mukutekute hae purughushe ioho maghuuni henyu.

15. Kididi namburra, ineoka kutikika hena Sodoma na Gomorra musu wa wuchili kukela hena kiongo kila.

16. Yeoni, namwingija sa maghonji ghati ya mabau; amu ii muoke wechee sa nyoka, na wazerre sa mabeta.

17. Mukuyoe hena wandu; amu wenemung'ola hena sunedrim, na ghati ya masunagogi wenembigha:

18. Munetikwa msongorana wa wachili na wafumwa hena lwangu, hena luwonjo-mburi lwa Mbare.

19. Weneikawemung'ole, musikurisha wukiwa viteto ani kana kini muneteta; amu muneingwa saa ila nikini muneteta.

20. Amu si unywi mwateta, nde Ngoma ya Waweo wenyu iteta ndeni henyu.

21. Mundu enemng'ola mundwawo, na wawee mwana, hena kufwa; na waana wenewawukia wawona wawo, na wenewafwija.

22. Na muneoka mkishishirwa ni wandu wose hena lwa izina langu, kake ula egumiria mtano kuidiwiki, enekijwa.

23. Wekimkinya ghati ya kiongo kimwe,

matakuni na cha keru. Amu kididi namburra, tomuneidiwa viongo vya Israeli, mtano enei-kaeze Mwana wa mundu.

24. Mwanallosha si wanga ya mlosha, nete mzoro wanga ya mzuri wakwe.

25. Yamfika mwanallosha kuoka sa mlosha, na mzoro sa mzuri wakwe. Wekioka wemwitunga mwenye nyumba Beelzebul, teweneta kuwaitanga wala wa nyumbeni hakwe ?

26. Amu ii musiwaituke : amu teheni kindu kifinikirwa, kisijughuke ikuade, nete kiwiswe, kisitisiwike ikuade.

27. Kila namburra kijeni, ghambeni kianga-jini : na kila mukisikia isikioni, tindeni wanga ya nyumba.

28. Na musituke wala wekoma muri, wasidime kukoma ngoma ; keba mwitukeni ula eidima kukoma na muri na ngoma na jehannum.

29. Videghe viri tevitaghwa ni pesa mwe ? Na kimwe chawo tekigwa si kisioho na Waweo wenyu.

30. Mtano na nyui ja mitwi yenyujatarikajose.

31. Amu ii musituke, unywi wakela videghe viingi.

32. Amu ii ose enenighamba mi msongorana wa wandu, nami ninemghamba msongorana wa Apa wangu eoho wanga.

33. Na ose enenikania mi msongorana wa wandu, nami ninemkania msongorana wa Apa wangu eoho wanga.

34. Musighambe ti nizie kuingija luworo masangeni, sizie kuingija luworo, nde muhandi.

35. Amu nizie kuwasuanya mundu na wawee, na mche na mee, na mkwe na mkwewe;

36. Na wazo wa mundu weneoka wala wa nyumba yakwe.

37. Emkundie wawee kana mee kukela mi, teimbe mi, na emkundie mwana wa kiume kana wa kiche kukela mi, teimbe mi.

38. Naye esiuha msalaba wakwe aniratera mi, teimbe mi.

39. Ula euwona moo wakwe eneutesha; na ula eutesha moo wakwe hena lwangu eneuwona.

40. Emuhia unywi, eniuhia mi; eniuhia mi, emuhia ula eningije.

41. Emuhia mroti hena izina la mroti, eneingwa awahache ya mroti; naye euhia mwenye ngalo hena izina la mwenye ngalo, eneingwa awahache ya mwenye ngalo.

42. Na ose enemwinga mwe wa awa wadongo ndemwa ya mbombe ya mbeho tiki hena izina la mwanalocha, kididi namburra, Tenesowaye awahache yakwe.

IFUNGU XI.

1. Ikaoka ekinaidiwe Yesu kuwaaghanya waanalocha wakwe ikumi na weri, efumie uko akatonga kulocha na kutinda ghati ya viongo vyawo.

2. Ekinasikie Yohana kichungoni ndima ya Masihi, akaingija waanalosha wakwe,

3. Akamburra, Niwe ula eza, kana tunyoyie ungi ?

4. Yesu akatalwa akawawurra, Tongeni mumlie Yohana mburi ya vindu muvisikia na muviwona ;

5. Webajike-meso wawona, wechingilika wasela ; wesumura wazerrika, waming'ani wasikia ; wefwie warushwa, wakiwa watindiwa sumu yedi :

6. Na etasiwa ula esishishirwa nami.

7. Nawo wekitonga, Yesu akawoka kuwawurra matorano mburi yakwe Yohana, Nikini mufumie shighati kuyoa ? ighughu likidedemishwa na ngungu ?

8. Kake nikini mufumie kuyoa ; Mundu edokiwe bafta. Yoa wala wedoka bafta weho nyumbeni ha wafumwa.

9. Kake nikini mufunrie ? kuyoa mroti ? Ee, namburra, na wa kukela mroti.

10. Uu niye etamiwe, Yoa, namtuma mwondo wangu msongorana wako, enearehia nzia yako msongorana wako.

11. Kididi namburra, Ghati ya wawonwa ni wache temewuka mundu mbaha kukela Yohana Mbatizaji : kake mdongo ghati ya ufumwa wa wanga ni mbaha kukela ye.

12. Too misi ya Yohana Mbatizaji mtano yoo ufumwa wa wanga waketwa ni zinya, na wandu wa zinya waugura.

13. Amu waroti wose na wuchili warota mtano Yohana.

14. Na mukikunda kukiuhia, uu niye Eliya, ula eneikaeze.

15. Mwenye masikio ma kusikia, asikie.

16. Na kini ninefwanyanya irika ili? Lafwanana na waana weikaa vichindeni, wekiwaiyia waghenge,

17. Wekiteta, Twamubighia mitorito, musitoroka; twaiya, musishiniwa.

18. Amu Yohana ezie esile ncte esinywe, na waghamba, Ena luhungu.

19. Mwana wa mundu ezie ekila na ekinywa, na waghamba, Yoa, mundu ekunda kula na mwengea, mbuyaa wa wauhi lushango na wenyeye ng'oki! Na kucha kwaisiswa nezo hena ndima yakwe.

20. Akawoka magheri mala kuvibohia viongo, viarehikaho mihiro yakwe mibaha, amu tevi-chwa-muti.

21. Wukiwa hako, Korazin! Wukiwa hako, Betsaida! Amu kwakicha ghati ya Turo na Sidon iarehike mihiro mibaha ila, iarehike henyu, kwakicha wekichwa-muti kae ghati ya sako na maivu.

22. Kake namburra, hena Turo na Sidon ineoka kutikika musu wa kuchiliwa kukela henyu.

23. Nawe Kapernaum, unekwejwa mtano wanga? Unesea mtano ahera: amu kwakicha

mihiro mibaha ila iarehika hako iarehike ghati ya Sodoma, kwakicha ikiikaa mtano yoo.

24. Kake namburra, hena Sodoma ineoka kutikika musu wa kuchiliwa kukela hako.

25. Magheri mala akatalwa Yesu akaghamba, Nakuinga haika, Apa, Mzuri wa wanga na wa masanga, amu wawawisia wenye kucha na wechee vindu ivi, ukawajughuiya waana.

26. Ee, Mzuri, amu nihuwo iokie kuiseja msongorana wako.

27. Vyose nang'oliwa ni Apa wangu: nete tekena mundu emtisiwe Mwana, nde Apa; nete temtisiwe mundu Apa, nde Mwana, naye ose Mwana akunda kumjughuiya.

28. Izeni hangu, unywi wose wenye ndima nyingi na mubundika, nami ninemusowosha.

29. Kugereni kighogho changu, murekulosha hangu, amu mi ni mhoo na wa kinyenya ngoroni, na munekuwonia lusowoko ngoroni henyu.

30. Amu kighogho changu kinyoiye, na mwa-gho wangu uanguhe.

IFUNGU XII.

1. Magheri mala Yesu akavetia ghati ya miteme musu wa sabato: waanalosha wakasikia nzaa, wakawoka kutunda vishamwale na kula.

2. Wafarisayo wekinawone wakaghamba, Yoa,

waanalosha wako waketa sa si chedi kuketa musu wa sabato.

3. Akawawurra, Tomusomie sandu eketie Daudi, ekinasikie nzaa, na wala hamwe naye?

4. Ti eingie nyumba ya Izuwa, akala mabumunda ma luwondjo, namo si chedi hakwe kula, nete hawo hamwe naye, nde hena wakohani wenye?

5. Kana tomusomie ghati ya wuchili, ti musu wa sabato wakohani hekaluni waibaa sabato, wasiwone ng'oki?

6. Kake namburra, ti mbaha kukela musu wa sabato eoho kunu.

7. Kake kwakicha mutisiwe iki nikini, Nakunda lusario nete si itasi, kwakicha tomkiwachilia wesina ng'oki.

8. Amu Mwana wa mundu ni mzuri wa musu wa sabato.

9. Na ekifuma uko akaza na isunagogi lao.

10. Na yoa, mundu mwenye mkono wa kuwisa; wakambujanya wekiteta, Ni chedi kuhodja musu wa sabato? nesa wamlinganye.

11. Akawawurra, Eneoka mundu ani wenyu, eneoka na ighonji imwe, na kwakicha lagwa na iwongo musu wa sabato, esiligura na esiliwushija?

12. Huwo mundu si wa kukela muno ighonji; amu ii ni chedi kuketa nezo musu wa sabato.

13. Akamburra mundu, Ronga mkono wako.

Akauronga; ukagharuka kuoka mzima sa wa keru.

14. Wafarisayo wakatonga wakateta mburi wanga yakwe, nesa wamteshe.

15. Yesu akatisiwa akafuma uko, weingi wakamratera, akawahodja wose.

16. Akawaaghanya, wasimtinde.

17. Nesa kifike kila kitetiwe ni mroti Isaya, ekiteta,

18. Yoa, mwana wangu nimsawure; mku-ndwa wangu, eizihira ngoro yangu; nawika Ngoma yangu wanga yakwe, na enewatindia Mbare wuchili.

19. Tenehirija nete teneiya; nete mundu tenemsikia ighonda lakwe nzieni.

20. Ighughu litunyuke tenelibaa, nete mashashi meng'ola moshi tenemajimisha, mtano eneikaeng'ole wuchili hena kulela.

21. Na izina lakwe Mbare weneliing'idaki.

22. Akaetewamwenyeluhunguebajikemeso na bubu: akamhodja, mtano bubu akateta akawona.

23. Matorano mose wakarighiwa wakaghamba, Uu siye mwana wa Daudi?

24. Wafarisayo wekisikia wakaghamba, Uu tekinya maluhungu nde hena Beelzebul njama wa maluhungu.

25. Ekitisiwa makusara mawo akawawurra, Ufunwa wose waghawanyika ghati yakwe wanyamarika, na kiongo chose kana nyumba iki-ghawanyika ghati yakwe teineimuka:

26. Na kwakicha Shetani emkinya Shetani, eghawanyika ghati yakwe: ufumwa wakwe uneimukaze?

27. Na kwakicha mi nakinya maluhungu hena Beelzebul, waana wenyu wakinya hena kini? Amu iki weneoka wachili wenyu.

28. Kake kwakicha mi nakinya maluhungu hena Ngoma ya Izuwa, huwo ufumwa wa Izuwa wamzia.

29. Kana aidimaze mundu kuingia nyumbeni ya mwenye zinya, na kutika mali yakwe, esime-mchungu ini mwenye zinya? ikuade enetika nyumba yakwe.

30. Mundu esioke hamwe nami, ni wanga yangu, na mundu esiwunganya nami, emiza.

31. Amu ii namburra ng'oki na blasfemia jose jineshigika hena wandu; kake blasfemia wanga ya Ngoma teineshigika.

32. Na ose eneteta kiteto wanga ya Mwana wa mundu, kineshigika hakwe: kake ose eneteta kiteto wanga ya Ngoma Mshenete, tekineshigika hakwe, nete ghati ya masanga ma ingeriaha nete ghati ya mala ma akenya.

33. Areheni mti wedi na ndunda yakwe yedi, kana areheni mti mbiwi na ndunda yakwe mbiwi, amu mti utisiwika hena ndunda.

34. Waana wa nyoka, mwaidimaze mukioka wawiwi kuteta vindu vyedi? amu hena wiingi wa ngoro itumbu lateta.

35. Mundu wedi ghati ya mali yedi eng'ola

vyedi; na mundu mbiwi ghati ya mali mbiwi eng'ola viwiwi.

36. Namburra, Kiteto chose cha huwo wandu wenekighamba, weneng'ola mburi yakwe musi wa kuchiliwa.

37. Amu hena viteto vyako unewonwa wa ngalo, na hena viteto vyako unechiliwa.

38. Magheri mala wengi wa watami na Wafarisayo wakamtalwa wakiteta, Mlosha, twakunda kuwona luwano hako.

39. Akatalwa akawawurra, Irika iwiwi na la kushinda laenda luwano; na teheha luwano lineingwa, nde luwano lwa mroti Yunus.

40. Amu sa Yunus eokie ndeni ha nyangumi misi mitatu, hemusi na kio, huwo mwana wa mundu eneoka ngoroni ha si misi mitatu hemusi na kio.

41. Wandu wa Ninawi weneimuka ghati ya kuchiliwa hamwe na wandu wa irika ili, na wenelichilia: amu wechwie-mti hena lutindo lwakwe Yunus, na yoa, emkelie Yunus ni aha.

42. Mfumwa wa kiche wa kusini enewuka ghati ya kuchiliwa hamwe na irika ili, na enelichilia: amu ezie kufuma mihaka ya masanga asikie kucha kwakwe Sulemani, na yoa, emkelie Sulemani ni aha.

43. Luhungu luwiwi lukifuma mundu, lwa-vetia ghati ya handu hesina mbombe lukienda lusowoko, lusiluwone.

44. Ikuade lwaghamba, Ninehunduka nyu-

mbeni hangu nifumieho: na ekiza lwaiwona isina kindu, ihaiwa, ihambwa.

45. Ikuade lwatonga na lwatika hamwe nalo maluhungu mengi mafungate mawiwi kulukela lwenye, namo meingia na meikaa uko: na vindu vya kuidiwa vya mundu ula vyaoka viwiwi kukela vila vya kuwoka. Huwo ineoka hena irika ili iwiwi.

46. Ekinaoke ekiteta na matorano, yoa, mee na wandwawo wakaimuka shighati wekikunda kuteta naye.

47. Mundu akamburra, Yoa mamako na wandwenyu waimuka shighati wekikunda kuteta nawe.

48. Akatalwa akamburra ula eteta naye, Niani iya wangu? na niwani wandwetu?

49. Akaronga mkono wakwe hena waana-losha wakwe akaghamba, Yoa iya wangu na wandwetu:

50. Amu ose eneareha wundu ekundie apa wangu eoho wanga, niye mundwetu na rumburia na iya.

IFUNGU XIII.

1. Musi ula Yesu akafuma nyumbeni akaikaa mbai ya ndiwa.

2. Wakamwunganyikia matorano meingi, mtano ekiingia na ngalawa akaikaa, matorano mose wakaimuka kiwambareni.

42 Sumu Yedi yakwe MATTAYO, 13.

3. Akateta nawo viingi hena mifwanano, ekighamba, Yoa, muhandi efumie ahande.

4. Na ekinaoke ekihanda, mbeu jingi jikagwa nzieni, ndeghe jikaza, jikajila.

5. Jingi jikagwa ghati ya mabwe, hesina teri nyiingi, chwi jikamea, amu teri yakwe teitonga si,

6. Na zano ikinawae jikaoma; na amu ya kusowa migi, jikanyaruka.

7. Jingi jikagwa ghati ya mivwa; mivwa ikaeha, ikajinyama.

8. Jingi jikagwa ghati ya teri yedi, jikagera, ingi ighana, ingi makumi matandatu, ingi makumi matatu.

9. Mwenye masikio asikie.

10. Waanalosha wakaza wakamburra, Nikini wateta nawo hena mifwanano?

11. Akatalwa akawawurra, Unywi mwaingwa kujitisiwa ngiliwata ja ufumwa wa wanga, wala teweingwawo.

12. Amu ula ena, eneingwa, naye eneneta; kake ula esina, enewushijiwa kila enacho.

13. Amu ii nateta nawo hena mifwanano, nesa wekiwona wasiwone, na wekisikia wasisikie, nete wasitwarije.

14. Na kurota kwakwe Isaya kwawafikia, kwakiteta, Hena kusikia munesikia, nete tomunetwarija, na hena kuyoa muneyoa, nete tomunewona:

15. Amu ngoro ya wandu awa yaemea, na

masikio mawo madindie ma kusikia, na meso mawo wemachunga; nesa wasiwone na meso, na wasisikie na masikio, na wasitwarije ngoroni, da wasichwe-mti, na nisiwahodje.

16. Kake meso menyu metasiwa, amu meyoa, na masikio menyu, amu mesikia.

17. Amu kididi namburra, waroti weingi na wenye ngalo wekundie kuviwona vila muviyoa, wesiviwone, na kusikia vila muvisikia, wesi-visikia.

18. Amu ii sikieni unywi mfwanano wa mhandi.

19. Mundu ekisikia kiteto cha ufumwa asikitwarija, mbiwi eza, etika kila kihandike ngoroni hakwe: uu niye ehandwa nzieni.

20. Ula ehandwa ghati ya mabwe, niye ekisikia kiteto na chwi ekiubia hena luizihirwo;

21. Kake tena migi ndeni hakwe, na ukioka wukiwa kana kukinywa hena lwa kiteto chwi eshishirwa.

22. Na ula ehandwa ghati ya mivwa, niye ekisikia kiteto, na lwelole lwa masanga na kulangwa mali kwakinyama kiteto, kisigere.

23. Na ula ehandwa ghati ya teri yedi niye ekisikia kiteto na ekitwarija; niye egera, mwe ighana, mwe makumi matandatu, mwe makumi matatu.

24. Akawang'olia mfwanano ungi, ekiteta, Ufumwa wa wanga wafwanana na mundu ehandie mbeu yedi mtemeni:

44 Sumu Yedi yakwe MATTAYO, 13.

25. Na wandu wekinashinjie mzo wakwe akaza akahanda mani ma kitito ghati ya ngano, akatonga.

26. Ikuade ikinabushe, ikagera, makawonwa na mani ma kitito.

27. Wazoro wakwe mwenye nyumba wakaza wakamburra, Mzuri, Touhandie mbeu yedi mtemeni hako? huwo wawonahi mani ma kitito.

28. Akawawurra, Mzo niye eketa huwo. Wazoro wamburra, Wakunda tutonge kumawunganya?

29. Aghamba, Hai; ngea mukioka mwamawunganya mani ma kitito, muneng'ola na ngano kimwe namo.

30. Shigheni mamee mose mtano mafindiko; na magheri ma mafindiko ninewawurra wafindiki, Wunganyeni ini mani ma kitito, muremachunga miagho nesa mashotwe: kake wunganyeni ngano kilaloni hangu.

31. Akawang'olia mfwanano ungi, ekiteta, Ufumwa wa wanga wafwanana na ndembe ya kyardali, mundu eiuha akaihanda mtemeni hakwe.

32. Niyo ndongo kukela mbeu jose; kake ikikua, ni mbaha kukela mani mose, na yaoka mti, mtano ndeghe ja wanga jaza na jaikaa ghati ya mbagha jakwe.

33. Akawawurra mfwanano ungi, Ufumwa wa wanga wafwanana na chachu, mche eiuha

akaiwisa ghati ya vitangu vitatu vya muchu, mtano wachachwa wose.

34. Ivi vyose Yesu akawawurra matorano hena mifwanano, na esina mfwanano tewawurrire kiteto ;

35. Nesa kifike kila kitetiwe na mroti ekite-ta, Ninejughua itumbu langu hena mifwanano, ninewondja vindu vyawiswe too kuwoka kwa masanga.

36. Ikuade ekiwashigha matorano akaingia nyumbeni, waanalosha wakwe wakanzia weki-teta, Utuwurre na some mfwanano wa mani ma kitito mtemeni.

37. Akatalwa akaghamba, Ula ehanda mbeu yedi niye Mwana wa mundu.

38. Mteme ni masanga, mbeu yedi, niwo waana wa ufumwa; mani ma kitito, niwo waana wa ula mbiwi :

39. Mzo emahandie niye Shetani ; mafindiko nimo kuidiwiki kwa masanga : wafindiki niwo malaika.

40. Amu ii sandu mani ma kitito mawunganyika na mashotwa ni moto, huwo ineoka ghati ya kuidiwiki kwa masanga.

41. Mwana wa mundu eneingija malaika, na wenewunganya ghati ya ufumwa wakwe mashi-shiro mose na wala weketa viwiwi,

42. Na wewatagha ghati ya iwongo la moto : uko kuneoka kuiya na kutafuna kwa majegho.

43. Nawo wenye ngalo wenewaa sa zano

ghati ya ufumwa wa Wawee wawo. Mwenye masikio asikie.

44. Ufumwa wa wanga wafwanana na sule iwiswe mtemeni, mundu akaiwona akaiwisa, na hena luizahirwo lwakwe atonga, atagha vindu vyakwe vyose, naye azora mteme ula.

45. Ufumwa wa wanga wafwananawa na mwareha zora, ekienda malulu medi.

46. Ekinawone lulu lumwe lwa zora baha akatonga akatagha vindu vyakwe vyose, akalu-zora.

47. Ufumwa wa wanga wafwananawa na nyavu igerwe ndiweni, na iwunganya vindu vya mbare jose.

48. Ikinaizue wakaijuta mtano na kiwambara, wakaikaa si, wakaviwunganya vyedi na vitangu, wakavitagha viwiwi.

49. Huwo ineoka kuidiwika kwa masanga; malaika wenefuma, na wenewaghawa wawiwi na wenye ngalo,

50. Na wenewatagha wawiwi iwongoni ha moto: uko kuneoka kuiya na kutafuna kwa majegho.

51. Mwatwarija vindu ivi? Wamburra, Ee.

52. Akawawurra, Amu ii, mtami ose mwenye kuloshwa vindu vya ufumwa wa wanga efwanana na mundu mwenye nyumba, eng'ola ghati ya mali yakwe vindu visha na vya kae.

53. Ikaoka ekinaidiwe Yesu mifwanano ii, akafuma uko.

54. Akaza na isanga lakwe akawalosha ghati ya isunagogi lawo, mtano wakarighiwa waka-ghamba, Uu ewoniehi kucha uku na zinya?

55. Uu siye mwana wakwe msongoi? mee teitangwa Maryamu, na wandwawo Yakobo na Yusuf na Simon na Yuda?

56. Na warumburie siwo wose kimwe na uswi? Amu ii ewoniehi ivi vyose?

57. Wakashishirwa niye. Yesu akawawurra, Mroti tesowa nganyi nde ghati ya isanga lakwe na nyumbeni hakwe.

58. Nete tearehe uko vindu vibaha viingi amu ya kusowa kuitikija kwawo.

IFUNGU XIV.

1. Magheri mala Herode tetrarka akasikia kirumi chakwe Yesu,

2. Akawawurra wazoro wakwe, Uu niye Yohana Mbatizaji; atewuka kufuma wefwie, na amu ii vindu vibaha vyaketika niye.

3. Amu Herode emgurie Yohana, akamchunga, akamgera kichungoni hena lwa Herodiada mche wakwe Filipo mundwawo:

4. Amu Yohana emburrire, Si chedicho hako kumhete.

5. Na ekikunda kumkoma akaituka wandu, amu wemgurie sa mroti.

6. Kake musu wa kuwoneka kwakwe Herode

ukinafike mwana we kibora wakwe Herodiada esekie ghati na ghati, akanwiseja Herode.

7. Amu ii akatemiana kena kurara kumwiringa chose eneomba.

8. Naye ekiingijwa ni mee, aghamba, Uniinge aha na mwanje mtwi wakwe Yohana Mbatizaji.

9. Mfumwa akashiniwa, kake hena lwa kurara kwake nawo weikaa naye akaaghanya aingwe ;

10. Akaingija akamchwia mtwi Yohana kichungoni.

11. Mtwi wakwe ukaetwe na mwanje, mbora akaingwa, akamtikia mee.

12. Waanalosha wakwe wakatonga wakawushija mning'a, wakaujika wakatonga wakamburra Yesu.

13. Ekinasikie Yesu akafuma uko ngalaweni mtano handu hesina wandu mwenye : matorano wekinasikie wakamratera na maghuu kufuma viongo.

14. Ekinafume akawona matorano meingi, akawasaria, akawahodja wewadjua wawo.

15. Hekinaoke chamagheri waanalosha wakanzia wekighamba, Handu aha hesina wandu, na ingeriaha haswa ; uwasame matorano, nesa wekitonga ghati ya kaa wakuzorie kidjo.

16. Yesu akawawurra, Teiwawe kutonga ; unywi muwainge kula.

17. Wakamburra, Totuna kindu kunu nde mabumunda masano na nguluma mbiri.

18. Akaghamba, Nietieni na kunu.

19. Akaaghanya matorano kuikaa si ghati ya mani, akamauha mabumunda masano na nguluma mbiri, akayoa wanga izuwa, akang'ola haika, akanabaa, akawainga waanalosha mabumunda, waanalosha wakawainga matorano.

20. Wakala wose, wakaighuta: wakatika mashighajiko ma mabumunda mabaike, mbinda ikumi na mbiri jaizua.

21. Wala welie wakaoka wome sa maghana makuni masano, na wachewa na waana.

22. Chwi akawasuija waanalosha kukwea ngalaweni, na kumrongoria kutonga sela ya keru, ekiwasama matorano.

23. Ekinaidiwe kuwasama matorano akakwea nduwini kuomba mwenye; hekinaoke chamagheri akaoka uko mwenye.

24. Ngalawa ikaoka ghati na ghati ya ndiwa, ikabighwa muno na visibwe, amu ya ngungu kuoka mbiwi.

25. Na lukamba lwa kanne lwa kio akawazia ekisela wanga ya ndiwa.

26. Waanalosha wekimbona esela wanga ya ndiwa wakaituka, wekiteta ti ni kivuri: waka-loza hena fole.

27. Chwi Yesu akateta nawo, ekighamba, Ngoro jenyu jidinde; nimi; musiituke.

28. Petro akatalwa akamburra, Mzuri, kwakicha niwe, uniaghanye nize hako wanga ya mbombe.

29. Akamburra, Izo. Naye Petro ekinasee kufuma ngalaweni akasela wanga ya mbombe, kutonga hakwe Yesu.

30. Ekiwona ngungu akaituka, na ekiwoka kumerukia akaloza, ekiteta, Mzuri, unikije.

31. Chwi Yesu akauronga mkono akamgura, amburra, We wa luitikijo ludongo, hena kini mwaitalwa.

32. Wakakwea ngalaweni, ngungu ikahuja.

33. Wala ngalaweni wakamwinamia, wekiteta, Kididi niwe Mwana wa Izuwa.

34. Wekinaidiwe kukela wakalifikia isanga la Genesareti.

35. Wakamtwarija wandu wa handu hala, wakaingija ghati ya isanga lose la mbai na mbai, wakamwetie wose weokie wewadjua :

36. Wakamsemba, wakuware tiki lutiriwo lwa suke yakwe; na wose welukuware wakahodjwa pia.

IFUNGU XV.

1. Magheri mala wakamzia Yesu kufuma Yeruselemi Wafarisayo na watami, wekiteta,

2. Nikini waanalosha wako tewegura mauhio ma waghosi? amu tewekuoja mikono wekila kidjo.

3. Akatalwa akawawurra, Nikini na unywi mwalubaa luaghanyo lwa Izuwa hena mauhio menyu ?

4. Amu Izuwa etetie, Uwagurie nganyi wawe na mamako; na Ula emrigha wawee kana mee ekifwa afwe.

5. Kake unywi mwaghamba, Ula enemburra wawee kana mee, Ni itasi, chose mwaidima kuwona hena mbucha hangu,

6. Asingurie nganyi wawee: ua mwanyamara kiteto chakwe Izuwa hena maubio menyu.

7. Wakeleki, nezo Isaya emurotia, ekighamba,

8. Wandu awa waniguria nganyi na miomo, kake ngoro yawo ni hae hangu.

9. Kake waniomba huwo, wekilosha malosho maaghanyo ma wandu.

10. Akawaitanga matorano, akawawurra, Sikieni na twarijeni,

11. Si kila chaingia itumbuni ha mundu changera mundu ikwe; kake kila chafuma itumbuni, iki changera mundu ikwe.

12. Waanalosha wakaza wakamburra, Watisiwa ti Wafarisayo wakashishirwa wekikisikia kiteto?

13. Akatalwa akaghamba, Chose chahandwa, kisihandwe ni Apa wangu eoho wanga, kinekuluka.

14. Washigheni; niwo warongori webajike-meso: ebajike-meso ekimtika ebajike-meso, wenegwa iwongoni wose weri.

15. Petro akatalwa akamburra, Utuwurre mfwanano na some.

16. Akaghamba, Mtano na unywi tomuna kucha ?

17. Tomutisiwa ti chose chaingia itumboni chatonga matumboni, na chang'olwa ghati ya kubalia.

18. Kake vila vyafuma itumbuni chafuma ngoroni ; navyo nivyo vyamgera mundu ikwe.

19. Amu ngoroni mafuma makusaro mawiwi, kukoma, kushinda, vindu vya mbuyaa, kuhiwa, kuchwia maongo, kurigha ;

20. Na ama nimo mamgera mundu ikwe. Kake kula esimeoja mikono tokumgera mundu ikwe.

21. Na ekifuma uko Yesu akatonga na mbai ya Turo na Sidona.

22. Na mche Msamaria wa mihaka ila akafuma akalozwa ekiteta, Unisarie, Mzuri, mwana wa Daudi, mwana wangu wa kiche erishwa wukiwa ni luhungu.

23. Naye temtalua kiteto. Waanalosha wakwe wakaza wakambujanya wekiteta, Umsame, amu eiya nyuma yetu.

24. Akatalwa akaghamba, Siingijwe nde hena maghonji metekie ma nyumba ya Israeli.

25. Akaza akanwinamia, ekighamba, Mzuri, unighenje.

26. Akatalwa akaghamba, Si chedicho kuuha kidjo cha waana, na kujitaghia nguro.

27. Akaghamba, Ee, Mzuri ; amu na nguro jila malumong'o megwie mezeni ha wazuri wawo.

28. Yesu akatalwa akamburra, Mche, luitikijo lwako ni lubaha; uwone sandu ukundie. Mwana wakwe akahodjwa too saa ila.

29. Yesu akafuma uko akafika mbai ya ndiwa ya Galilaya, akakwea nduwini akaikaa uko.

30. Matorano meingi wakamzia, wenye wechingilika, webajike-meso, bubu, virema, na wengi weingi, wakawagera maghuuni hakwe; akawahodja.

31. Mtano matorano wakarighiwa wekiwona bubu wekiteta, virema wazima, wechingilika wekisela, na webajike-meso wekiwona: wakarumumisha Izuwa wa Israeli.

32. Yesu akawaitanga waanalosha wakwe akaghamba, Nawasaria matorano, amu ingeriaha waikaa nami misi mitatu, na tewena cha kula; na sikundie mi kuwasama wenye nzaa nesa wasisokea nzieni.

33. Waanalosha wakamburra, Tuwonehi shighati mabumunda meingi, mtano kuighusha matorano mabaha sa ama.

34. Yesu awawurra, Mabumunda amo muhete? Wakaghamba, Mafungate na nguluma ndongo si nyiingi.

35. Akamaaghanya matorano waikae si.

36. Akamauha mabumunda mafungate na nguluma, akang'ola haika akabaa, akawainga waanalosha, waanalosha wakawainga matorano.

37. Wakala wose, wakaighushwa; wakatika

mashighajiko ma malumong'o, mbinda fungate jaizue.

38. Wala welie wakaoka wome maghana makumi manne, na wachewa na waana.

39. Akamasama matorano akakwea na ngalawa, akaza isanga la Magada.

IFUNGU XVI.

1. Wakaza Wafarisayo na Wasadukayo wekinghesha, wakambujanya awawondje luwano lwa kufuma wanga.

2. Akatalwa akawawurra, Hekioka chama-gheri mwaghamba, Kuhoiya, amu ngundu wanga;

3. Na heyawo, Ngungu yoo; amu wanga ngundu na ya majumbi. Mwatisiwa kutwarija wusho wa wanga, kake maluwano ma magheri tomuidima.

4. Irika iwiwi na la kushinda laenda luwano, na telineingwa luwano nde luwano lwa Yunus. Akawashigha akatonga.

5. Waanalosha wakafika sela ya keru wakaiwaa kutika kidjo.

6. Yesu akawawurra, Yoeni na kurindeni hena chachu la Wafarisayo na Wasadukayo.

7. Wakateta wonawo, wekighamba, Totutikie kidjo.

8. Yesu ekitisiwa akaghamba, Nikini mwa-

teta unywi hena unywi, ti tomuhete kidjo, wenyé luitikijo ludongo?

9. Tomumetwarija nete tomumakumbuka mabumunda masano ma wandu maghani makumi masano, na mbinda ijo mwajitikie:

10. Nete mabumunda mafungate wa wandu maghana makumaane na mbinda ijo mujitikie?

11. Nize tomutwarija, ti simtetie mburi ya mabumunda, kake mukurinde hena chachu la Wafarisayo na Wasadukayo.

12. Niho wakatwarija ti tetetie ti wakurinde hena chachu la mabumunda, kake hena malo-sho ma Wafarisayo na Wasadukayo.

13. Ekifika Yesu isanga la Kaisaria ya Filipino akawawujanwa waanalosha wakwe, ekiteta, Niani wandu waghamba ti mi mwana wa mundu nimi?

14. Wakaghamba, Wengi, Yohana Mbatizaji; wengi, Eliya; wengi, Yeremiya, kana mwe wawo waroti.

15. Awawurra, Kake unywi mwanighamba kuoka niani?

16. Simon Petro akatalwa akaghamba, We niwe Masihi, Mwana wa Izuwa mwenye moo.

17. Yesu akatalwa akamburra, Watasiwa, Simon mwana wa Yunus; amu nyama na sakame tejikujughuiye, nde Apa wangu eoho wanga.

18. Nami nakuwurra, ti niwe Petro, na wanga ya ibwe ili ninelijenga kanisa langu, na maluwi ma ahera temenelilela.

19. Nakuinga machunguo mā ufumwa wa wanga; na kila unekichunga masangeni kinechungwa wanga; na kila unekichungua masangeni kinechunguka wanga.

20. Akawaaghanya waanalosha wasimburre mundu ti niye Masihi.

21. Too magheri mala akawoka Yesu kuwawondja waanalosha wakwe ti yambe kutonga na Yerusalemi, na kurishwa wukiwa wingi ni waghosi na wakohani wabaha na watami, na kukomwa, na kurushwa musu wa katatu.

22. Petro akamuha akawoka kumbobia, ekiteta, Lusario hako, Mzuri; isioke hako huwo.

23. Akagharuka akamburra Petro, Tonga nyuma yangu, Shetani: we mashishiro hangu; amu touvikusara vindu vya Izuwa, nde vya wandu.

24. Yesu akawawurra waanalosha wakwe, Mundu ekikunda kuza nyuma yangu, akukanie ngoro yakwe, autike msalaba wakwe, aniraterere.

25. Amu ula ekundie kukija moo wakwe, eneutesha: na ula eneutesha moo wakwe hena lwangu, eneuwona.

26. Amu mundu enebigha mbucha ani, ekuwona hena mbucha masanga mose, ekitesha moo wakwe? Kana nikini mundu eneng'ola hena kukoranya kwa moo wakwe?

27. Amu Mwana wa mundu eneza ghati ya kirumi cha Wawee hamwe na malaika wakwe,

na magheri mala enewang'olia wose hena ndima jawo.

28. Amin namburra, Weoho kunu weimuka, tewenewona kifwa, mtano weneikawone Mwana wa mundu ekiza ghati ya ufumwa wakwe.

IFUNGU XVII.

1. Kutera kwa misi mitandatu Yesu akawatika Petro na Yakobo na Yohana mundwawo ; awaete wanga ya nduwi mbaha wenye.

2. Akagharushwa msongorana wawo, wusho wakwe ukang'aa sa zano, na suke jakwe jikaoka nyewa sa kiangaji.

3. Na yoa, wakawafumia Musa na Eliya wekiteta naye.

4. Petro akatalwa akamburra Yesu, Mzuri, ni chedi uswi tuoke kunu ; Ukakunda tuneareha maanda matatu, imwe lako, imwe la Musa, limwe la Eliya.

5. Ekioka ekiteta huwo, Yoa, ijumbi laangaja likawagera mvuri ; na yoa, ighonda kufuma na ijumbi, likiteta, Uu niye mwana wangu mkundwa, naisejwa naye ; msikieni.

6. Wekinasikie waanalosha wakagwa si, wakituka muno.

7. Yesu ekiza akawakuwara ekiteta, Wukeni, nete musiituke.

8. Wakawushija meso, wasiwone mundu, nde Yesu mjenye.

9. Na wekinaoke wekisea nduwini Yesu aka-waaghanya, ekiteta, Msimburre mundu ndoto, mtano Mwana wa mundu eneikaruke ghati ya wefwie.

10. Wakambujanya waanalosha wakwe wekiteta; Amu ii nikini watami waghamba, ti yambe Eliya kuza ini?

11. Akatalwa akaghamba, Eliya eza, na enearaha vyose:

12. Kake namburra, ti Eliya eidiwa kuza, na tewemtisiwe, kake wamwarehie sandu wekundi; huwo na Mwana wa mundu enerishwa wukiwa nawo.

13. Waanalosha wakatwarija, ti ewawurre mburi ya Yohana Mbatizaji.

14. Na wekinawazie matorano mundu aka-mzia ekindung'utia na ekimburra,

15. Mzuri, umsarie mwana wangu, amu awukwa na arishwa wukiwa muno; amu keingi agwa motoni, na keingi mbombeni.

16. Nikamwete hena waanalosha wako, wasiidime kumbodja.

17. Yesu akatalwa akaghamba, Irika lisina luitikijo na libangabanga mtano rini nineoka na unywi? mtano rini ninetikana na unywi? Unietie uo na kunu.

18. Yesu akambohia, luhungu lukafuma hakwe, mwanake akahodjwa too saa ila.

19. Waanalosha wakanzia Yesu hena ngiliwata wakaghamba, Nikini uswi totuidime kulukinya ulu?

20. Awawurra, Amu ya luitikijo lwenyu kuoka ludongo. Amu kididi namburra, Kwakicha muna luitikijo sa ndembe ya kyardali, muneiwurra nduwi ii, Fuma uko kutonga kula, inefuma; nete tehenamusikiidima.

22. Wekinaoke wekiikaa Galilaya Yesu akawawurra, Mwana wa mundu eneng'olwa mkononi ha wandu.

23. Nawo wenemkoma, na musu wa katatu enerushwa. Wakashiniwa muno.

24. Wekinaze Kapernaum wala weuha didrakma wakanzia Petro, wakamburra, Mlosa wenyu teiha didrakma? Eghamba, Ee.

25. Ekinaingie nyumbeni, Yesu akamburra ini, ekiteta, Wawonaze, Simon? Wafunwa wa masanga wauha lushango kana lukamba hena wandu ani? Hena waana wawo, kana hena wagheni?

26. Ekighamba, Hena wagheni, Yesu akamburra, Huwo wala waana teweiha.

27. Kake nesa tusiwashishirra, tonga ha ndiwa ugere kiloo, na wushija nguluma ila yakwea kuwoka: Na ukichungua itumbu lakwe unewona statera: ukiiuha ii, uwainge hena mi na we.

IFUNGU XVIII.

1. Magheri mala waanalosha wakamzia Yesu wekighamba, Niani niye mbaha ghati ya ufumwa wa wanga?

2. Akaitanga kamwana akamgera ghati yawo,

3. Akaghamba, Kididi namburra, ti msikachwe-mti muoke sa waana, tomuneingia na ufumwa wa wanga.

4. Amu ii ose enekuseja mwenye sa kamwana aka, uu niye mbaha ghati ya ufumwa wa wanga.

5. Na ose euhia kamwana kamwe sa aka hena izina langu, eniuhia mi.

6. Na ose emtekweshwa mwe wa awa wadongo weniitikija mi, keba hena ye, ibwe la kushaghia ibaha lichungwe singoni hakwe, naye amerukijwe ghati ya mawongo ma ndiwa.

7. Wukiwa masangeni amu ya matekwesho: amu tekena huwo matekwesho maze: kake wukiwa hena mundu ula hena lwakwe matekwesho maza.

8. Kwakicha mkono wako kana kughuu kwako kwakutekwesha, ukuchwe, ukutaghe hae: keba hako kuingia na moo kirema kana ukichingilika, kukela mwenye mikono miri kana maghau meri kutaghwa ghati ya jehannum ya moto.

9. Na kwakicha ijiso lako lakutekwesha, uling'ole, ulitaghe hae: keba hako kuingia na moo na ngenge, kukela mwenye meso meri kutaghwa ghati ya jehannum ya moto.

10. Mukuyoe musidae mwe awa wadongo; amu namburra, ti malaika wawo wanga misi yose wauyoa wusho wa Apa wangu eoho wanga.

12. Mwawonaze? kwakicha mundu awona maghonji igbana, na imwe lawo lineteka, temashigha mala makumi kenda na kenda, na atonga nduwini, na alienda lila lateka.

13. Na ekiliwona, kididi namburra, ti eizihirwa wanga ila, kukela wanga mala makumi kenda na kenda mesiteke.

14. Huwo tekikundika msongorana wakwe Waweo wenyu eoho wanga, ti mwe wa awa wadongo ateke.

15. Kwakicha mundwenyu akuketia ng'oki, tonga uarehiane naye, we na ye wenye; kwakicha akusikia, wambona mundwenyu.

16. Kwakicha esikakusikie, tikawa nawe mwe kana weri, nesa hena itumbu la wewoni weri kana watatu, kiteto chose kiimushwe.

17. Kwakicha asiwasikia awa, uwawurre kanisa; na kwakicha asiwasikia kanisa, aoke hako sa mwe wa Mbare na mwuhi lushango.

18. Kididi namburra, Vyose muneikamuvichunge masangeni vineoka vyachungwa wanga,

na vyose muneikamuvichungua masangeni vineoka vyachunguka wanga.

19. Namburrawa, ti weri wenyu weneikawearehana masangeni hena kindu chose weneomba, kineoka hawo hena Apa wangu eoho wanga.

20. Amu handu weri kana watatu weoho wekiwunganyika hena izina langu, niho nioho ghati na ghati yawo.

21. Magheri mala Petro akamzia akamburra, Mzuri, kandu ako mundwetu ekinitekwia, nimshighie? mtano kando kafungate?

22. Yesu amburra, Sikuwurra, mtano kando kafungate, nde mtano kando makumi fungate kando kafungate.

23. Amu ii ufumwa wa wanga wafwanana na mundu mfumwa, ekundie kuareha kutara na wazoro wakwe.

24. Ekinawoke kuareha, akaetwe hakwe msile mwe eawa naye talanta maghana ighana.

25. Naye esioke na kindu cha kuihia, mzuri wakwe akaaghanya ataghwe, na mche wakwe na waana, na vyose eokie navyo, sile ihwe.

26. Amu ii muzoro akagwa akamsemba, ekiteta, Mzuri, unigumirie, nami ninekuiha pia.

27. Mzuri wa mzoro ula akamsaria, akamchungua, akamshighia sile ila.

28. Mzoro ula akafuma akawona mwe wa waghenje wakwe, eawa naye ya denari ighana, akangura, akamnyama, ekiteta, Iha uawa.

29. Amu ii mughenje akagwa akamsemba ekiteta, Unigumirie, nami ninekuiha.

30. Naye akasua, akatonga akamgera kichungoni, mtano eneikaeihe sile.

31. Amu ii waghenje wekinawone vila viarehika wakashiniwa muno; wakatonga wakamburra mzuri wawo vyose viarehika.

32. Mzuri wakwe akamwitanga akamburra, Mzoro mbiwi, nakushighia sile ila yose, ukinanisembe;

33. Teikuwe na we kumsaria mughenji wako sandu na mi nikusarie we?

34. Mzuri wakwe akaregija akamng'ola hena warishi wukiwa, mtano eneikaeihe sile yose.

35. Huwo na Apa wangu wa wanga enemketa unywi, msikashighie mundu ose mundwawo ngoroni henyu.

IFUNGU XIX.

1. Ikaoka ekinaidiwe Yesu viteto ivi, efumie Galilaya, akaza na mihaka ya Uyahudi sela ya Yardani;

2. Matorano mabaha wakamratera, akawahodja uko.

3. Wafarisayo wakamzia wekinghesha na wekiteta, Ni kyedi mundu amshighe mche wakwe hena lukake lose?

4. Akatalwa, akaghamba, Tomsomie ti ye

ewaarehe kuwoka ewaarehe wa kiume na wa kiche,

5. Akaghamba, Hena lwa iyo mundu eneshigha wawee na mee, na enegurana na mche ; na weri weneoka muri mwe ?

6. Huwo si weriwowa, kake muri mwe. Amu iyo Izuwa ekilunganya, mundu asighawe.

7. Wamburra, Nize Musa eaghanyie kung'ola khati ya kutana, na kumshigha ?

8. Awawurra, Musa amu ya kuoka ngoro jenyu jidindie amuingie kushigha wache wenyu ; kake too kuwoka si huwo.

9. Kake namburra, ti mundu emshigha mche, nde hena kushinda, na kumwaika ungi, ashinda ; naye emwaika ula ashighwa ashinda.

10. Waanalosha wamburra, Vindu vya mundu na mche vikioka huwo, tokuwe kuaika.

11. Akawawurra, Si wose weidima kukiuhia kiteto iki ; nde wala weingwa.

12. Amu weoho weshaniwe, wewonwa huwo kufuma ndeni ha mee ; weohowa weshaniwe weoshwa weshaniwe ni wandu ; weohowa weshaniwe wekuosha weshaniwe hena lwa ufumwa wa wanga. Ula aidima kuuhia, auhie.

13. Akaetewa hala waana, nesa awagere mikono, na aombe ; waanalosha wakawabohia.

14. Kake Yesu eghambie, Washigheni waana wadongo, nete musiwawije, kunizia ; amu wala sa awa, wawo ni ufumwa wa wanga.

15. Akawagera mikono, akafuma na uko.

16. Na yoa, mundu emzia akaghamba, Mlosha, nikini kyedi ninekiareha, nesa niwone moo wa ndarasi?

17. Akamburra, Nikini waniwujanya mburi ya kyedi? Mwe niye wedi; kake ukakunda kuingia ghati ya moo, magura maaghanyo.

18. Amburra, Mahi? Yesu akamburra, Usikome, Usishinde, Usihiwe, Usichunganje na maongo,

19. Uwagurie nganyi waweo na mamako, na, Umkunde walatya wako sa ngoro yako.

20. Mbwange amburra, Ama mose namagura: Nikiniwa naduhuka.

21. Yesu akamburra, Ukakunda kusheneta, tonga tagha mali yako, urewainga wakiwa; na uneoka na vindu vyedi wanga; izowa, niratera.

22. Mbwange ekinasikie kiteto akatonga hakwe na kushiniwa; amu eokie na mali nyingi.

23. Yesu akawawurra waanalosha wakwe, Kidi didi namburra, ti hena wukiwa mmazi eneingia na ufumwa wa wanga.

24. Namburrawa, Ni anguhe ngamela avetie iworo la sindano, kukela mmazi aingie na ufumwa wa wanga.

25. Wekinasikie waanalosha wakarighiwa muno, wekiteta, Nianiwa aidima kukijwa?

26. Yesu ekiwayoa akawawurra, Hena wandu hiki tekidimika, kake hena Izuwa vyose vyaidimika.

27. Akatalwa Petro, akamburra, Yoa, uswi

twashigha vyose, tukakuratera: tunewona kinniwa?

28. Yesu akawawurra, Kididi namburra, ti unywi muniratera, ghati ya kuwoneka kwa kerieneikaeikae mwana wa mundu ghati ya kichumbi cha kirumi chakwe, na unywi muneikaa wanga ya vichumbi ikumi na viri mukijichilia mbare ikumi ja Israeli.

29. Na mundu ose eshighta nyumba, kana wandwawo, kana warumburie, kana wawee, kana mee, kana waana, kana miteme, hena lwa izina langu, eneuhia kandu kaighana, na enehodja moo wa ndarasi.

30. Kake weingi wa kuwoka weneoka wa kuidiwika, na wa kuidiwika weneoka wa kuwoka.

IFUNGU XX.

1. Amu ufumwa wa wanga wafwanana na mundu mwenye nyumba, efumie marekero kuhakua waimi ghati ya mizabibu yakwe.

2. Ekinaidiwe kuteta na waimi hena denari puti, akawaingija ghati ya mizabibu yakwe.

3. Na ekifuma sa saa ya katatu, akawona wengi wekiimuka kichindeni wesina ndima,

4. Akawawurra, Tongeni na unywi ghati ya mizabibu, na kila kiwe ninemuinga. Wakatonga.

5. Ekifumawa sa saa ya katandatu na ya kenda akaketa huwo.

6. Na sa saa ya ikumi na mwe ekifuma akawona wengi weimuke; awawurra, Nikini mwa-imuka puti musina ndima?

7. Wamburra, Amu tehenamundu etuhakua. Awawurra, Tongeni na unywi ghati ya mizabibu.

8. Ikinaoke chamagheri, mzuri wa mizabibu akamburra mwimuki wakwe, Waitanga waimi urewaiha mshahara wawo, ukiwoka na wa kuidiwika mtano wa kuwoka.

9. Na wekiza wala wa sa saa ya ikumi na mwe wakauhiamundu ose denari.

10. Na wekiza wala wa kuwoka wegheshijietiweneingwa nyingi: wakauhianawo mundu ose denari.

11. Wekinauhia wakamnunuwikiamwenyenumba,

12. Wekiteta, Awa wa kuidiwikawahira saamwe, nawe wawaringanyanya na uswi tugumirie wukiwa wa hemusi na nduwuri.

13. Akatalwa akamburra mwe wawo, Mbuyaa, sikuketa owiwi: toutetie nami hena denari?

14. Tika kindu chako, uretonga. Nakundakumwingu uu wa kuidiwika sa we.

15. Si chedi hangukuketa sandu nikundiena vindu vyangu? Ijiso lako iwiwi, amuya kuoka mi wedi?

16. Huwo wa kuidiwika eneoka wa kuwoka, na wa kuwoka eneoka wa kuidiwika.

17. Ekinaoke Yesu ekikwea na Yerusalemi akatika waanalosha wakwe ikumi na weri mbai, nzieni akawawurra,

18. Yoa, twakwea na Yerusalemi, na Mwana wa mundu eneng'olwa ha wakohani wabaha na watami ; na wenemchilia kufwa,

19. Na wenemng'ola ha mbare hena kusola, na kubigha, na kuwanika : na musu wa katatu enewushwa.

20. Wakamzia mee waana wa Zebedayo na waana wakwe, wekimwinamia na wekimwomba kindu.

21. Akamburra, Nikini ukundie ? Amburra, Teta ti waana awa weri wangu waikae, mwe na kuume kwako, mwe na kumoso kwako, ghati ya Ufumwa wako.

22. Kake Yesu akatalwa akaghamba, Tomutisiwe nikini mukiomba. Mwaidima kunywa ndemwa nikundie kunyi mi ? Wamburra, Twaidima.

23. Awawurra, Ndemwa yangu kididi mune-nywa : kake kuikaa na kuume kwangu na kumoso si kwangu kung'ola, kake ni hawo wearehiwe ni Apa.

24. Wala ikumi wekinasikie wakasikia oro na wandwawo wala weri.

25. Kake Yesu akawaitanga hakwe, akaghamba, Mwatisiwa ti wachili wa Mbare wawatoria, na wabaha wawo wawaketia zinya.

26. Si huwo ineoka henyu : kake ula eku-ndie kuoka mbaha henyu eneoka mwindi.

27. Na ula ekundie kuoka mfumwa henyu, aoke muzoro wenyu.

28. Sandu mwana wa mundu tezie kuindiwa, kake kuindia, na kung'ola moo wakwe lukombolo lwa weingi.

29. Na wekinafume Yeriko matorano mabaha wakamratera.

30. Na yoa, webajikemeso weri wekiikaa mbai ya nzia, wekinasikie ti Yesu eokie ekivetia, wakaloza wekiteta, Mzuri, utusarie, mwana wa Daudi !

31. Matorano wakawabohia, wahuje : wakaneta kuloza, wekiteta, Mzuri, utusarie, mwana wa Daudi !

32. Yesu ekiimuka akawaitanga, akaghamba, Nikini mukundie nimuketie ?

33. Wamburra, Mzuri, meso metu mejughuke.

34. Yesu ekiwasaria akamakuwara meso mawo : chwi wakawona, wakamratera.

IFUNGU XXI.

1. Wekinasongeria Yerusalemi, wakaza na Betania, na nduwi ya Zeituni, Yesu akaingija waanalosha wakwe weri,

2. Ekiwawurra, Rongoreni na kaa ila msongorana wenyu, na chwi munewona njoe ichu-

ngwa na mwana njoe hamwe naye ; chungueni, mureete.

3. Na kwakicha mundu ekimburra kiteto, muneghamba, Mzuri niye ewaenda ; chwi enewaingija.

4. Ikaoka iki, nesa kifike kiteto cha mroti, ekighamba,

5. Mburreni mwana wa Sayuni, Yoa mfu-mwa wako akuzia, mhoo na ekikwea njoe, na kanjoe mwana njoe.

6. Waanalosha wakatonga, wakaketa sandu Yesu awaaghanyie.

7. Wakawacte njoe na mwana, wakagera suke jawo wanga yawo, akaikaa wanga.

8. Weingi wa matorano wakatoranya suke jawo nzieni ; wengi wakatema mbagha ja miti, wakajitoranya nzieni.

9. Na matorano werongora na weratera wakaloza, wekiteta, Hosanna hena mwana wa Daudi : etasiwe ula eza na izina la Mzuri : Hosanna wanga.

10. Na ekinaingie na Yerusalemi, kiongo kyose kikadedemishwa, kikiteta, Niani uu ?

11. Matorano wakateta, Uu niye mroti, Yesu, wa Nazareti ya Galilaya.

12. Akaingia Yesu na hekalu ya Izuwa, akakinya wose wetagha na wezora hekaluni, akaghusha meza ja wekoranya fetha na vichumbi vya wala wetagha mabeta,

13. Akawawurra, Itamiwe, Nyumba yangu

ineitangwa nyumba ya kuomba: kake unywi mwaioha mbango ya wasoki.

14. Webajike-meso na wechingilika wakamzia hekaluni; akawahodja.

15. Wakohani wabaha na wetama wekinawona maitalo emaarehe, na waana wala weloza hekaluni, wekiteta, Hosanna hena mwana wa Daudi, wakashishirwa;

16. Wakamburra, Wasikia awa watetaze? Yesu akawawurra, Ee; tomusoma ti Kufuma itumbu la ngerengere na weamwa waareha luisiso?

17. Akawashigha akafuma na shighati ya kiongo mtano na Betania; akatua uko.

18. Na heyawo ekihunduka kiongoni akasiakia nzaa.

19. Na ekiwona mtini mwe nzieni akauzia, asiwone kindu hakwe nde mani tiki, akauwurra, Ndunda isifume hako mtano ndarasi. Chwi mtini ukanyaruka.

20. Waanalosha wekiwona wakarighiwa wekiteta, Nize chwi mtini wanyaruka!

21. Yesu ekitalwa akawawurra, Kididi namburra, ti mukioka na luitikijo, na musitalwa, tomuketa iki cha mtini tiki, kake mukiiwurra nduwi ii, Wushijwa uretaghwa na ndiwa, ineketika.

22. Na vyose muneenda na kuomba, mukiitikija, muneuhia.

23. Na ekinangie na hekalu wakohani wabaha na waghosi wa wandu wakamzia ekilosha,

wekiteta, Hena zinya ani waketa ivi? na niani ekuingie zinya ii?

24. Yesu ekitalwa akawawurra, Ninembujanya na mi kiteto kimwe, mkinalwa, na mi ninemburra hena zinya ani naketa ivi.

25. Lubatizo lwa Yohana lwafumahi? Ghati ya wanga kana ghati ya wandu? Wakaghambana wonawo, wekiteta, Tukighamba, ghati ya wanga, enetuwurra, Nikini musamwitikija?

26. Tukighamba, ghati ya wandu, twaondoka matorano; amu wose wamgura Yohana sa mroti.

27. Wakatalwa wakamburra Yesu, Totunaije. Naye akawawurra, Nete mi simburra hena zinya ani naketa ivi.

28. Kake mwawonaze? Mundu eokie na waana weri; akamzia wa kuwoka, akamburra, Mwana, tonga, hira yoo ghati ya mizabibu.

29. Ekitalwa akamburra, Sikundiemi: ikuade akachwa muti, akatonga.

30. Akamzia wa keru, akamburra huwo. Ekitalwa akamburra, Natonga, mzuri: asitonge.

31. Wa awa weri uhi niye earehe sandu wawe akunda? Waghamba, Wa kuwoka. Yesu awawurra, Kididi namburra, ti weuha lushango na wache weshindi wamurongoria unywi kuingia ufumwa wa Izuwa.

32. Amu Yohana emzie na nzia ya ngalo, nete tomwitikija: kake weuha lushango na wache weshindi wemwitikija; na unywi mu-

kiwona tomuchwe muti ikuade, nesa mumwiti-kije.

33. Sikijeni mfwanano ungi. Heokie na mundu mwenye nyumba, ehandie mizabibu, akaijungulushia lusarigho, akafora uko iwongo la kufindia, akajenga mnara, akahakua waimi, akazoka.

34. Na magheri ma ndunda mekinasongerie akawaingijia waimi wazoro wakwe, wauhie ndunda jakwe :

35. Waimi wakauha wazoro wakwe, mwe wakambigha, mwe wakamkoma, mwe wakambiritia mabwe.

36. Akaingijawa wazoro wengi weingi kukela wala wa kuwoka : wakawaketa huwo.

37. Ikuade akawaingijia mwana wakwe ekiteta, Wenemguria nganyi mwana wangu.

38. Waimi wekinambone mwana wakateta wonawo, Uu niye mhodji ; haya, tumkome, na tugure uhodjo wakwe.

39. Wakamuha wakamtagha shighati ya mizabibu, wakamkoma.

40. Eneikaeze mzuri wa mizabibu, enewake-taze waimi wala ?

41. Wamburra, Enewanyamara viwiwi wawiwu wala, na eneng'ola mizabibu hena waimi weingi, wenemng'olia ndunda hena magheri mawo.

42. Yesu awawurra, Tomusomie ghati ya vitamwo, Ibwe wajengi welidae, ili liokie ibaha la

nganda; iki chafuma ha Mzuri, na cha kuing'a-sija mesoni hetu.

43. Amu ii namburra, ufumwa wa Izuwa unewushijwa henyu, na ineingwa mbare igera ndunda yakwe.

44. Ula egwa wanga ya ibwe ili enebaika-baika: naye egwiwa nalo, linemhuahua.

45. Wekinasikie wakohani wabaha na Wafarisayo mifwanano yakwe, wakatwarija ti niwo ewatetia.

46. Wekinaende kungura, wakaondoka matorano, amu wembonie kuoka mroti.

IFUNGU XXII.

1. Yesu ekitalwa akawawurrawa na mifwanano, ekiteta.

2. Ufumwa wa wanga wafwananishwa na mundu mfumwa, emwarehia mwana wakwe ngasu.

3. Akaingija wazoro wakwe wawaitange wala weitangwa kuza na ngasu, wasikunde kuza.

4. Akawaingijawa wazoro wengi, ekiteta, Wawurreni wala weitangwa, Yoa, naareha kidjo changu, zao jangu na vibandie vyasizwa, na vyose vyaidivika; izoni hena ngasu.

5. Nawo wekiidaa wakatonga, mwe hena mteme wakwe, mwe hena kuzora kwakwe;

6. Wala weshighajika wakawauha wazoro wakwe, wakawawinya, wakawakoma.

7. Mfumwa akaregija, akaingija malweriri makwe, akawanyamara wakomi wala, akashota kiongo chawo.

8. Awawurrawa wazoro wakwe, Ngasu yaidi-vika, kake wala weitangwa teiwawe :

9. Amu ii tongeni na nzia matano, na wose muwawona, itangeni na ngasu.

10. Wazoro wala wakafuma na nzia wakawunganya wose wewawona, wawiwi na wedi; ngasu ikaizua waghenni.

11. Mfumwa ekinaingie kuwayoa waghenni akawone uko mundu esidokie suke ya ngasu.

12. Amburra, Mbuyaa, waingiaze huwo usio-ke na suke ya ngasu? Akahujijwa.

13. Mfumwa akawawurra wazoro, Mchungeni maghuu na mikono, mremtagha na kija cha shighati; uko kuneoka kuiya na kutafuna kwa majeghu.

14. Amu weingi niwo weitangwa, wesawurwa si weingiwo.

15. Wafarisayo wakatonga wakateta mburi nize wamteghe na kiteto.

16. Wakamwingijia waanalosha wawo hamwe na Waherodiani, wakateta, Mlosha, twakuti-siwa we ni wa kididi, na walosha nzia ya Izuwa ghati ya kididi, nete hako mburi ya mundu si kinducho, amu touyoa wusho wa mundu.

17. Amu ii utuwurre, wawonaze? Ni kyedi kumwinga lushango Kaisari? kana hae.

18. Yesu ekitisiwa owiwi wawo akaghamba, Nikini munighesha, wakeleki?

19. Niwondjeni fetha ya lushango. Wakamwetie denari.

20. Awawurra, Yakweni sanamu ii na kitamo?

21. Wamburra, Yakwe Kaisari. Awawurra, Amu ii mng'olieni Kaisari vindu vyakwe Kaisari, na Izuwa vindu vyakwe Izuwa.

22. Wekisikia wakarighiwa, wakamshigha wakatonga.

23. Musi ula wakanzia Wasadukayo, wekighamba ti tehenaluruko, wakambujanya,

24. Wekiteta, Mlosha, Musa etetie, mundu ekifwa, esina waana, mundwawo enemuha mche wakwe, na enembushijia mundwawo waana.

25. Heokie hetu wandwawo wafungate: na wa kuwoka akaaika akafwa, na asishighe waana akamshighia mundwawo mche.

26. Huwo na wa keriluruko, na wa katatu, mtano wafungate.

27. Kutera kwa wose akafwa na mche.

28. Ghati ya luruko wa uhi wa wala wafungate eneoka mche? amu wose weokie naye.

29. Yesu akatalwa akawawurra, Mwatekwa, musitisiwe matamo nete zinya yakwe Izuwa.

30. Amu ghati ya luruko teweaika, nete teweaikwa, kake weoho sa malaika wanga.

31. Kake mburi ya luruko lwa wefwie, to-musomie kila kitetiwe henyu ni Izuwa, eki-ghamba,

32. Mi Izuwa wa Ibrahimu, na Izuwa wa Isaak, na Izuwa wa Yakobo? Siye Izuwa wa wefwie, kake wawo weoho na moo.

33. Matorano wekinasikie wakarighiwa na malosho makwe.

34. Wafarisayo, wekinasikie ti ewahujija Wasadukayo wakawunganyika.

35. Mwe wawo mchili akambujanya eki-mghesha,

36. Mlosha, luhi luaghanyo lubaha ghati ya uchili.

37. Akamburra, Mkunda Mzuri Izuwa wako na ngoro yako yose, na moo wako wose, na lusaro lwako lose.

38. Ulu nilo luaghanya lwa kuwoka na lubaha.

39. Na lwa keru lwafwanana, Mkunda walatya wako sa ngoro yako.

40. Ghati ya maaghanyo ama meri waikaa uchili wose na waroti.

41. Wekinawunganyike Wafarisayo Yesu akawawujanya,

42. Ekiteta, Mwawonaze Masihi? Mwana wakweni? Wamburra, Wakwe Daudi.

43. Awawurra, Nize Daudi hena Ngoma emwitanga Mzuri, ekiteta,

44. Mzuri amburra mzuri wangu, Ikaa na

kuume kwangu, mtano nineikanigere maring'a mako si ya maghuu mako.

45. Daudi ekimwitanga mzuri, nize niye mwana wakwe?

46. Na tehenaidime kumtalwa kiteto; nete tehenaidikara too musidula kumbujanyawa.

IFUNGU XXIII.

1. Yesu akawawurra matorano na waanalosha wakwe,

2. Ekiteta, Watama na Wafarisayo weikaa na handu ha Musa:

3. Amu ii vyose wemburra, areheni na gureni: kake musiareha hena mihiro yawo; amawateta wasiarehe.

4. Wechunga miagho iemee na idindie yakutikwa, na waigera wanga yakavituro vya wandu, wasikunde wenye kuikuwara na kichaa kimwe.

5. Mihiro yawo yose weiareha nesa kuyowa ni wandu: waaramija fulakteria jawo, na wametija malutiriwo,

6. Wakunda wui wa kuwoka ghati yakaramu na vichumbi vya kuwoka ghati yakamasunagogi,

7. Na makezio ghati yakavichinda na kuitangwa ni wandu Rabbi.

8. Kake unywi musitangwe Rabbi; amu

mwe niye mlosha wenyu, na unywi wose wawo.

9. Musimwitanga mundu waweo wenyu masangeni, amu mwe Waweo wenyu, eoho wa wanga.

10. Nete musitangwe mzuri: amu mwe Mzuri wenyu, niye Masihi.

11. Kake mbaha henyu eneoka mwinda wenyu.

12. Na ose enekukweja enesejwa; na ose enekuseja enekwejwa.

13. Wukiwa henyu, watami na Wafarisayo, wakeleki! amu mwafinga Ufumwa wa wanga msongorana wa wandu: amu unywi tomuingia, nete tomushigha wala weokie wekiingia waingie.

15. Wukiwa henyu, watami na Wafarisayo, wakeleki! amu mwajunguluka mbombe na teri nesa muarehe mwongofu mwe, na ekiidiwa kuoka, mumwosha mwana wa jehannum kando keru kukela unywi wenye.

16. Wukiwa henyu, warongori webajike-meso, mukighamba, Ose erara na hekalu, si kinducho; kake ose erara na thahabu ya hekalu, ena sile.

17. Mutomoda na mubajike-meso: amu ihi mbaha? thahabu kana hekalu ishenetija thahabu?

18. Na, ose erara na kisiko, si kinducho;

kake ose erara na itasi lioho wanga yakwe, ena sile.

19. Mubajike-meso : amu kihi kibaha ? itasi kana kisiko kishenetija itasi ?

20. Amu ii ose erara na kisiko, erara nacho na vyose vioho wanga yakwe.

21. Na ose erara na hekalu, erara nayo na ula eikee uko.

22. Na ose erara na wanga, erara na kichumbi chakwe Izuwa naye eikaa wanga yakwe.

23. Wukiwa henyu, watama na Wafarisayo, wakeleki ! amu mwaiha ifungu la ikumi la naana na bizari na kamuni, mukishigha mabaha ma uchili, luchilio, na lusario, na luitikijo : ama yambe kuareha, na mala si kushigha.

24. Warongori webajike-meso, mwaremwa imbu mukimija ngamela.

25. Wukiwa henyu, watami na Wafarisayo, wakeleki, amu mwazerrija ndemwa na mwanje hena some, kake ndeni jaizua lukengo na lutesho.

26. Mfarisayo ebajike-meso, zerrija ini ndeni ya ndemwa na mwanje, nesa na some pia jazerre.

27. Wukiwa henyu, watami na Wafarisayo, wakeleki, amu mwafwanana na mbira jawirwa kiremeri, hena shighati jawonwa jedi, kake ndeni jaizua mawindi ma wefwie na ikwe lose.

28. Huwo na unywi wawonwa ni wandu

wenye ngalo, kake ndeni mwaizua ukeleki na owiwi.

29. Wukiwa henyu, watami na Wafarisayo, wakeleki, amu mwajenga mbira ja waroti, na mwahamba makumbusho ma wenye ngalo,

30. Na mwateta, Kwakicha uswi tuokie magheri ma waapa wetu, kwakicha totukishangarana nawo ghati ya sakame ya waroti.

31. Huwo mwakung'olia mburi wenye, ti unywi waana wawo wewakomie waroti.

32. Na unywi izujeni kighesho cha wawaweo wenyu.

33. Unywi nyoka, waana wa nyoka, mune-matukaze luchilio lwa jehannum.

34. Amu ii, yoa, namwingijia waroti na wenye kucha na watami; wengi wawo munewakoma na munewawanika, na wengi wawo munewabigha ghati ya masunagogi menyu, na mune-wakinya kiongo hena kiongo :

35. Nesa imzie sakame yose ya ngalo iitishwe masangeni, too sakame ya Habil mwenye ngalo mtano sakame ya Zakariya mwana wakwe Bari-kiya ekomiwe ni unywi ghati na ghati ya hekalu na kisiko.

36. Kididi namburra, Vindu ivi vyose vinelizia irika ili.

37. Yerusalemi, Yerusalemi, uwakoma waroti na uwawiritia mabwe wala weingijwe hako, ako nikundie kuwunganya waana wako, sandu ikolo

liwunganya usio wakwe si ya makungu makwe, nete tomukundie !

38. Yoa, mwashighiwa nyumba yenyu tuhu.

39. Amu namburra, Tomuneniwonawa mtano muneikamughambe, Etasiwe ula eza hena izina la Mzuri.

IFUNGU XXIV.

1. Na Yesu ekifuma hekalu cokie ekitonga ; waanalosha wakamzia nesa wambonje majengo ma hekalu.

2. Ekitalwa akawawurra, Tomuviwona ivi vyose ? Kididi namburra, telineshighwa aha ibwe wanga ya ibwe, lisighushwe.

3. Naye ekiikaa nduwini ya Zeituni waanalosha wakamzia hena ngiliwata, wekighamba, Utuwurre, ivi vineoka rini ? na nikini luwano lwa mizie yako, na lwa luidiwiko lwa masanga ?

4. Yesu ekitalwa akawawurra, Yoeni, mundu esimukenge.

5. Amu weingi weneza hena izina langu, wekiteta, Mi nimi Masihi, na wenekenga weingi.

6. Munesikia ngondo na mburi ja ngondo, yoeni musirishwa wukiwa ; amu ivi tevina huwo kuoka ; kake luidiwiko tolumefika.

7. Amu mbare inewuka wanga ya mbare, na ufumwa wanga ya ufumwa : na jineoka nzaa na matetemeko handu.

8. Ivi vyose nivyo kuwoka kwa wukiwa.
9. Magheri mala wenemng'ola hena wukiwa, na wenemkoma, na muneshishirwa ni mbare jose hena lwa izina langu.
10. Magheri mala weingi weneghushwa, weneng'olana, wenesuana.
11. Na waroti weingi wa maongo wenewuka, na wenekenga weingi.
12. Na amu ya owiwi kuneta, lukundo lwa weingi luneduhuka.
13. Kake ula eikaa mtano kuidiwika, niye enekijwa.
14. Na sumu yedi ii ya ufumwa inetindwa ghati ya masanga mose, kuoka luwondjomburi hena mbare jose; ikuade luneoka luidiwiko.
15. Huwo mukiwona lusuwo lwa kunyamarwa, lutetiwe ni mroti Danieli, lwaimuka handu heshenete, (ula asoma, atwarije,)
16. Magheri mala wala weoho Uyahudi wamatuke na nduwi:
17. Na ula eoho wanga ya nyumba asisee nesa atike kindu ghati ya nyumba:
18. Na ula eoho mtemeni asihunduke nyuma atike suke jakwe.
19. Wukiwa hawo weemee na hawo werera misi ila!
20. Ombeni kumatuka kwenyu kusioke magheri ma kisie, nete musi wa sabato.
21. Amu uneoka hala wukiwa wingi, sandu

usimeoke too kuwoka kwa masanga mtano na ingeriaha, nete touneoka.

22. Na kwakicha misi ila teiduhuwe tekikia ose mwenye muri, kake hena lwa wasawurwa ineduhuwa misi ila.

23. Magheri mala mundu ekimburra, Yoa Masihi ni kunu, kana kula, musiitikija.

24. Amu wamasihi wa maongo na waroti wa maongo wenewuka, na weneng'ola maluwano mababa na maitalo, mtano kukenga, ikiidimika, na wala wasawurwa.

25. Yoa, namburra ini.

26. Amu ii mundu ekimburra, Yoa, shighati eoho, musifume; Yoa, nyumba ja ndeni eoho, musiitikija.

27. Amu sa kimereteko chafuma kifumazuwa, na chawaa mtano kigwa-izuwa, huwo ineoka mizie ya mwana wa mundu.

28. Handu mning'a uoho, hala ndei jinewunganyika.

29. Chwi kutera kwa wukiwa wa misi ila zano inegerwa kija, na mweji touneng'ola kiangaji chakwe, na ndondo jinegwa kufuma wanga, na zinya ja wanga jinededemishwa.

30. Magheri mala lunewonwa luwano lwa mwana wa mundu wanga; na magheri mala mbare jose ja masanga jineiya, na wenembona mwana wa mundu ekiza wanga ya majumbi ma wanga na zinya na kirumi kibaha.

31. Eneingija malaika wakwe na lughunda

lwa ighonda ibaha, na wenewunganya wasawurwa wakwe kufuma ngungu nne, na mbai mwe ya wanga mtano ya keru.

32. Hena mtini kulosheni mfwanano; mba-gha yakwe ikisheghusha, na ikigera mani, mwatisiwa ti irukiruki lasongerria.

33. Huwo na [unywi, mukiwona ivi vyose, tisiweni ti asongerria, na mbengeni.

34. Kididi namburra, irika ili telinevetia, vindu ivi vyose visimeoke.

35. Wanga na si jinevetia, kake viteto vyangu tevivetiavyo.

36. Kake mburi ya musu ula na magheri mala tehena eitisiwe, nete malaika wa wanga, nete Mwana, nde Apa mwenye.

37. Sandu misi ya Nuhu, huwo ineoka mizie ya mwana wa mundu.

38. Amu sandu weokie ghati ya misi ila kuwoka kwa mlombia, wekila na wekinywa, wekiaika na wekiowoyia, mtano musu ekinangie Nuhu na safina,

39. Wasitisiwe mtano mlombia uzie ukawa-wushija wose; na huwo ineoka mizie ya Mwana wa mundu.

40. Weri weneoka mtemeni; mwe euhwa, mwe eshighwa.

41. Wache weri weneoka wekishagha na kyana, mwe euhwa, mwe eshighwa.

42. Amu ii cheweni, amu tomutisiwe musu ani mzuri wenyu eza,

43. Kake tisiweni iki, mwenye nyumba kwakicha etisiwe magheri ani mhiwi eza, kwakicha ekichewa, nete tekishigha nyumba yakwe kubawa.

44. Amu ii na unywi mukuarehie, amu magheri musimagheshijia Mwana wa mundu eza.

45. Niani mzoro mwikikiji na mwenye kucha, mzuri emgera wanga ya wandu wa nyumba yakwe, awainge kidjo magheri mawo?

46. Etasiwe mzoro ula, mzuri wakwe ekiza enembona ekiketa huwo.

47. Kididi namburra, enemgera wanga ya vindu vyakwe vyose.

48. Kake mzoro mbiwi ula ekighamba ngo-roni, Mzuri wangu ashesha kuza,

49. Ekiwoka kuwabigha waghenge, na kula na kunywa hamwe na waengeji;

50. Mzuri wa mzoro ula eneza musi esikamwindia, na magheri esikatisiwe,

51. Na enemchwa vihindi, na enemgera ifungu lakwe hamwe na wakeleki: kuneoka kuiya na kutafuna kwa majeghu.

IFUNGU XXV.

1. Na ufumwa wa wanga unefwanana na wabora ikumi, wekiuha taa jawo, na wekifuma kutorana naye mwenye ngasu.

2. Wasano wawo wakaoka wetomode, na wasano wechee.

3. Amu wetomode, wekitika taa jawo, tewetikie mafuta nawo :

4. Kake wechee wetikie mafuta ghati ya viwo vyawo hamwe na taa jawo.

5. Mwenye ngasu ekishesha wose wakachunda wakashinja.

6. Kio ghati kilozo kikaoka, Yoa, mwenye ngasu! Fumeni mutorane naye.

7. Wabora wala wose wakawuka chwi, wakaareha taa jawo.

8. Wetomode wakawawurra wechee, Utuinge ma mafuta menyu, amu taa jetu jakunda kujimika.

9. Weechee wakatalwa wekighamba, Ngea temenefika hena uswi na unywi; keba mutonge hawo wetagha, murekuzoria.

10. Nawo wekitonga kuzora mwenye ngasu akaza : na wala wearehiwe wakaingia naye hena ngasu, luwi lukafingwa.

11. Ikuade waza na wabora wala wengi, wekiteta, Mzuri, mzuri, utujughuiye.

12. Naye ekitalwa akaghamba, Kididi namburra, simtisiwe unywi.

13. Amu ii cheweni, amu tomutisiwe musi nete magheri.

14. Amu sa mundu ekizoka awaitange wazoro wakwe, akawainga mali yakwe.

15. Akamwinga mwe talanta sano, na mwe talanta mbiri, na mwe talanta mwe, mundu ose hena zinya yakwe ; akazoka.

16. Chwi ula euhia talanta sano akatonga akahira najo, akaareha talanta sano jingi.

17. Na huwo ula wa mbiri akabigha mbucha jingi mbiri.

18. Na ula euhia mwe akatonga akafora si akaiwisa fetha ya mzuri wakwe.

19. Kutera kwa misi miingi mzuri wa wazoro wala eza, na eareha kutara nawo.

20. Na ula euhia talanta sano ekiza akaete na talanta sano jingi, ekiteta, Mzuri, waniingie talanta sano; yoa, nabigha mbucha talanta sano jingi.

21. Mzuri wakwe akamburra, Chedi, mzoro wedi na mwitikiji: uokie mwitikiji hena vidingo, ninekuwika wanga ya viingi, ingia ghati ya luizihirwo lwa mzuri wako.

22. Na ula euhia talanta mbiri ekiza akaghamba, Mzuri, waniingie talanta mbiri; yoa, nabigha mbucha talanta sano jingi.

23. Mzuri wakwe akamburra, Chedi, mzoro wedi na mwitikiji; uokie mwitikiji hena vidingo, ninekuwika wanga ya viingi, ingia ghati ya luizihirwo lwa mzuri wako.

24. Na ula euhia talanta mwe akaza akaghamba, Mzuri, nikutisiwe ti niwe mundu edindie, ukifindika usihandaho, na ukiwunganya usimizaho:

25. Nikaondoka, nikatonga nikawisa talanta yako si; yoa, kindu chako una.

26. Mzuri wakwe akatalwa akamburra, Mzo-

ro mbiwi na mdoko, watisiwe ti nafindika nisi-handaho, na nawunganya nisimizaho;

27. Huwo yakuwe kugera fetha yangu hawo wekoranya fetha; nesa nikiza niwone fetha yangu na mbucha.

28. Amu ii wushijeni talanta hakwe, mwingeni mwenye talanta ikumi.

29. Amu ose ena eneingwa, kake ula esina, enewushijiwa kila enakyo.

30. Na mtagheni mzoro esiwe ghati ya kija cha shighati, kuneoka kula kuiya na kutafuna majegho.

31. Kake eneikaeze Mwana wa mundu hena kirumi chakwe, na malaika wose hamwe naye, magheri mala eneikaa kichumbini cha kirumi chakwe:

32. Na mbare jose jinewunganyika msongorana wakwe; naye enewaghawa wonawo, sandu mrisha aghawa maghonji na mbuji:

33. Na enewika maghonji ha mkono wa kuume, na mbuji ha mkono wa kumoso.

34. Mfumwa enewawurra wala ha mkono wa kuume, Izeni, mutasiwe ni apa wangu, hodjeni ufumwa muarebiwa too kuwoka kwa masanga.

35. Amu nisikie nzaa, mkaniinga kidjo; nisikie ngiru mkaniinga cha kunywa; niokie mgheni, mukanitigha;

36. Niokie tuhu, mkanidoka; niwadjua, mkanizia; niokie kichungoni, mkanizia.

37. Na wala wenye ngalo wenentalwa weki-

teta, Mzuri, ni rini tukuwonie na nzaa, tukakuinga kidjo? kana na ngiru, tukakuinga cha kunywa?

38. Ni rini tukuwonie mgheni, tukakuti-gha? kana tuhu, tukakudoka?

39. Ni rini tukuwonie ukiwadjua, kana kichungoni, tukakuzia?

40. Mfumwa ekitalwa enewawurra, Kididi namburra, Sandu mumketie mwe wa awa wandwetu, muniketie mi.

41. Ikuade enewawurra wala ha mkono wa kumoso, Tongeni kufuma hangu, museswa, ghati ya moto wa ndarasi uarehike hena Shetani na malaika wakwe.

42. Amu nisikie nzaa, musiniinge kidjo; nisi-kie ngiru, musiniinge cha kunywa;

43. Niokie mgheni, musinitighe; niokie tuhu, musinidoke; niwadjue, na kichungoni, musinizie.

44. Nawo wenetalwa wekighamba, Mzuri, nirini tukuwonie na nzaa, kana na ngiru, kana mgheni, kana tuhu, kana ukiwadjua, kana kichungoni, tusikuindie?

45. Naye enewatalwa ekighamba, Kididi namburra, Sandu tomumketie mwe wa awa wandwetu, nete mi tomuniketie.

46. Na awa wenetonga ghati ya kunyamarwa kwa ndarasi; kake wenye ngalo hena moo wa ndarasi.

IFUNGU XXVI.

1. Ikaoka ekinaidiwe Yesu viteto ivi vyose akawawurra waanalosha wakwe,

2. Mwatisiwa ti kutera kwa misi miri Pasaka yaoka, na mwana wa mundu eneng'olwa nesa awanikwe.

3. Magheri mala wakawunganyika wakohani wabaha na waghosi wa wandu ha lumungu lwa mkohani mbaha eitangwa Kayafa,

4. Wakateta mburi ti wangure Yesu hena kichei na wamkome :

5. Wakaghamba, Si magheri ma karamu, kisioke kilozo ghati ya wandu.

6. Yesu ekinaoke Betania, nyumbeni hakwe Siman mwenye kusumura,

7. Akamzia mche mwenye chupa alabastron ya mafuta ma zoro nyingi, akammiminia mtwini ekiikaa.

8. Waanalosha wakwe wekinawone wakaregija, wekiteta, Hena kini lutesho ulu ?

9. Amu ama maidima kutaghwa na viingi, na wakiwa kuingwa.

10. Yesu ekitisiwa akawawurra, Nikini wamrisha wukiwa mche ? amu enihiria ndima yedi.

11. Amu misi yose muna wakiwa hamwe na unywi, mi tomnami misi yose.

12. Amu ekinimiminia muri wangu mafuta ama eniarehia hena kujikwa kwangu.

13. Kididi namburra, handu hose sumu yedi

ii inetindwa ghati ya masanga mose, na iki eki-areha kinetetwa hena lukumbusho lwakwe.

14. Na mwe wa wala ikumi na weri, eita-ngwa Yuda Iskariota, akatonga hena wakohani wabaha,

15. Ekighamba, Nikini mwakunda kuniinga, nami ninemng'ola henyu? Wakaarehana naye hena vindu vya fetha makumi matatu.

16. Na too magheri mala akaenda magheri ma kumng'ola.

17. Na musu wa kuwoka wa mabumunda mesichachwe waanalosha wakanzia Yesu weki-ghamba, Nihi ukundie tukuarehia kula pasaka;

18. Akaghamba, Tongeni kiongoni hena mundu nganya, mremburra, Mlosha aghamba, Magheri mangu ni afuhi; naareha pasaka hako na waanalosha wangu.

19. Waanalosha wakaareha sandu Yesu ewaa-ghanyie, wakaareha pasaka.

20. Ikinaoke chamagheri akaoka ekiikaa na waanalosha wakwe ikumi na weri.

21. Na wekioka wekila aghamba, Kididi namburra, ti mwe wenyu enening'ola.

22. Na wekishiniwa wakawoka mundu ose kumburra, Mzuri, nimi niye?

23. Akatalwa akaghamba, Ula edunya mko-no kimwe nami ghati ya mwanje, niye enening'ola.

24. Mwana wa adamu atonga, sandu etamiwe, kake wukiwa hakwe mundu ula, mwana wa

mundu ang'olwa naye; kyedi hakwe kwakicha asawoneka mundu ula.

25. Akatalwa Yuda, ula emng'ola, Nimi, Mzuri? Amburra, Waghamba.

26. Na wekioka wekila Yesu ekiuha ibumunda na ekitasia, akalibaa, akawainga waanalo-sha, akaghamba, Uheni, leni; uu ni muri wangu.

27. Akauha ndemwa, na eking'ola haika akawainga, ekiteta, Nyweni wose nayo;

28. Amu ii ni sakame yangu ya luaghanyo, iitike hena weingi hena luwushijio lwa ng'oki.

29. Namburra, sinywa too ingeriaha ya ndunda ii ya mzabibu, mtano musu ula nineikani-nywe na unywi sha ghati ya ufumwa wa Apa wangu.

30. Wekinaidiwe kuvina wakafuma kutonga nduwini ha Zeituni.

31. Yesu akawawurra, Unywi wose muneshishirwa hena lwangu kio iki; amu itamiwe, Ninembigha mrisha, na magonji ma ifio meneghawanyika.

32. Kake kutera kwa kurushwa kwangu ninemurongoria kutonga Galilaya.

33. Petro akatalwa akamburra, Wose wekishishirwa hena lwako, mi sineshishirwami ndarasi.

34. Yesu akamburra, Kididi nakuwurra, ti kio iki, nguruwi isimeiya, unenikania keru.

35. Petro amburra, Ikioka yaniwe kufwa

mwe nawe, sinekukaniami. Huwo na waanalosha wose wakaghamba.

36. Akafika Yesu hamwe nawo handu haitangwa Getsemane, na awawurra waanalosha wakwe, Ikaeni kunu, nikioka nitonga kula kuomba.

37. Akawauha Petro na waana weri wakwe Zebedayo akawoka kushiniwa na kuoka na wukiwa wingi.

38. Awawurra, Ngoro yangu ina wukiwa wingi mtano na kufwa; ikaeni kunu murechewa nami.

39. Na ekitonga kadongo akagwa wushoni hakwe ekiomba na ekiteta, Apa wangu, kwakicha yaidimika, ndemwa ii inivetie; kake si sandu nikundie mi, kake sandu we.

40. Naye awazia waanalosha, awawona weshinjia, na amburra Petro, Tomuidima kuchewa nami mtano saa mwe?

41. Cheweni na ombeni, nesa musiingie ghati ya kugheshwa; ngoro niyo ianguhe, kake muri mnana.

42. Akatongawa keru akaomba ekiteta, Apa wangu, kwakicha ii teiidima kuvetia, nisiinywe, sandu ukundie kiketike.

43. Ekizawa akawawona weshinjia, amu meso mawo meeme.

44. Akawashigha akatongawa akatonga katatu, ekitetawa kiteto kila.

45. Ikuade ewazia waanalosha, na awawurra

Shinjieni ingeriaha mresowoka; yoa, magheri nimo afuhi, na Mwana wa mundu ang'olwa mikononi hawo wenye ng'oki.

46. Wukeni, tutonge; yoeni, ula ening'ola ni afuhi.

47. Na ekinaoke ekiteta, yoa, Yuda, mwe wawo ikumi na weri, akaza, na kimwe naye matorano mabaha na mihandi na marungu, wefumie ha wakohani wabaha na waghosi wa wandu.

48. Na ula emng'ola ewaingie luwano, ekite-ta, Ula ninemnyonyoza niye; mguren.

49. Chwi ekimzia Yesu akaghamba, Salaamu, Rabbi, akamnyonyoza.

50. Yesu akamburra, Mbuya, areha kila wakizia. Wakaza wakangera Yesu mikono, wakamgura.

51. Na yoa, mwe wawo kimwe na Yesu eki-rongesha mkono akang'ola muhandi wakwe, akambigha mzoro wakwe mkohani mbaha, akamchwia isikio.

52. Na Yesu amburra, Hundua muhandi wako na mbone; amu wose weuha muhandi weneteka hena muhandi.

53. Wagheshijia mi siidima kumwomba Apa wangu, na ingeriaha eneniinga malaika weingi kukela legioni ikumi na mbiri?

54. Matamo meidimaze kufishwa, ti yawe kuoka huwo?

55. Magheri mala Yesu akawawurra matorano,

Sandu wanga ya msoki mwafuma na mihandi na marungu kunigura? musu hena musu neikae hekaluni nikilosha, musinanigure.

56. Kaka ama magheri menyu, nesa matamo ma waroti mafishwe. Waanalosha wose wakamshigha wakamatuka.

57. Nawo wemgura Yesu wakamwingija ha Kayafa mkohani mbaha, wewunganyikaho watami na waghosi.

58. Petro akamratera hae mtano na lumungu lwa mkohani mbaha, akaingia ndeni akaikaa na wazoro, akuwone kuidiwika.

59. Wakohani wabaha na sunedrim yose wakaenda mburi ya maongo wanga yakwe Yesu nesa wamfwije,

60. Wasiiwone; wekiza wenye mburi ya maongo weingi.

61. Ikuade wakaza weri, wakaghamba, Uu eghambie, Naidima kuibaa hekalu ya Izuwa, na kuijenga hena misi mitatu.

62. Akaimuka mkohani mbaha, akamburra Toutalwa kiteto? Mburi ani awa wekuwo-ndjia?

63. Kake Yesu akahuja. Mkohani mbaha akamburra, Nakuraria hena Izuwa mwenye moo, utuwurre, we niwe Masiya, Mwana wakwe Izuwa.

64. Yesu amburra, We waghamba; kake namburra, too yoo munembona Mwana wa mundu ekiikaa ha kuume kwa zinya na ekiza na majumbi ma wanga.

65. Mkohani mbaha akabaja suke yakwe ekighamba, Aghamba mawiwi; nikini tuendawa wenye mburi? Yoeni, ingeriaha mwasikia mawiwi makwe; mwawonaze?

66. Wakatalwa wakaghamba, Yambe kufwa

67. Wakamtufia mate wushoni, wakambi-gha: wengi wakambigha luh,

68. Wekiteta, Uturotie, Masihi, niani niye ekubigha?

69. Petro akaoka ekiika shighati lumunguni: mbora mwe akamzia, ekiteta, Na we uokie hamwe na Yesu wa Galilaya.

70. Akakana msongorana wa wose ekiteta, Sitisiwemi nikini wateta.

71. Ekinafume mbengeni ungi akambona, na awawurra wala weoho, Na uu eokie hamwe na Yesu Mnazareti.

72. Akakanawa na kurigha, Simtisiwe mundu uo.

73. Kutera kadongo wala weimuka wakaza wakamburra Petro, Kididi na we ni ghati yawo; amu kuteta kwako kwakuwondja.

74. Akawoka kurigha na kurara, Simtisiwe mundu uo. Chwi nguruwi ikaiya.

75. Petro akakumbuka kiteto ekitetie Yesu, ti Kuwoka isimeiya nguruwi unenikana kandu katatu: akafuma na shighati akaiya na wukiwa.

IFUNGU XXVII.

1. Hekinaoke marekero wakohani wabaha wose na waghosi wa wandu wakachila wanga yakwe Yesu, nesa wamkome.

2. Wakamchunga, wakamtika, wakamng'ola ha Pilato mchili.

3. Na Yuda emng'olie, ekinawone ti echiliwa, akachwa-muti, akavihundua vindu vya fetha makumi matatu ha wakohani wabaha,

4. Ekiteta, Natekwa nikiing'ola sakame isina ng'oki. Wakaghamba, Nikini hetu? Uneyoa we.

5. Akavitagha vindu vya fetha hekaluni, akatonga, akakunyama.

6. Wakohani wabaha wekiuha fetha waka-ghamba, Si chedi kuigera na handu ha mali, amu ni luzoro lwa sakame.

7. Wakateta mburi wakazora nayo mbuwa ya muwumbi, hena kujika waghoni.

8. Amu ii mbuwa ila yaitangwa mbuwa ya sakame mtano yoo.

9. Huwo kikafishwa kila kitetiwe ni mroti Yeremiya, ekiteta, Wakaviuha vindu vya fetha makumi matatu, luzoro lwakwe lwazorwa, wemzorie wala wa waana wa Israeli ;

10. Wakaving'ola hena mbuwa ya muwumbi, sandu Mzuri eniaghanyie.

11. Yesu akaimuka msongorana wa mchili; mchili akambujanya ekiteta, Niwe Mfumwa wa Wayahudi? Yesu akamburra, Waghamba.

12. Na ekinalinganywe ni wakohani wabaha na waghosi tetalwa kiteto.

13. Pilato akamburra, Tousikia vindu vingi ani wekung'olia ?

14. Nete temtalwa kindu, mtano kiteto ki-mwe ; mtano mchili erighiwe muno.

15. Na ghati ya karamu mchili amanyerra kuwachunguiya matorano mchungwa mwe, wemkundie.

16. Wakaoka na mchungwa mwenye kirumi, eitangwa Baraba.

17. Amu ii wekinawunganyika Pilato akawawurra, Niani mwakunda nimchunguiye ? Baraba, kana Yesu eitangwa Masihi ?

18. Amu etisiwe ti hena luneng'o wemng'ola.

19. Ekinaoke ekikaa wanga ya handu ha wuchili, mche wakwe akanwingijia ekiteta, Usioke na kindu wanga ya ula mwenye ngalo, amu narishwa wukiwa wingi hena ndoto yoo hena lwakwe.

20. Wakohani wabaha na waghosi wakaeleja wandu wamwombia Baraba, na wanteshe Yesu.

21. Mchili akatalwa akawawurra, Ni uhi wa awa weri mwakunda nimchunguiye ? Waka-gamba, Baraba.

22. Pilato awawurra, Nikiniwa ninemketa Yesu eitangwa Masihi ? Wamburra, Awanikwe.

23. Akaghamba, Nikini ? owiwi ani euketie ? Wakaneta kuloza, wekiteta, Awanikwe.

24. Pilato ekinawone ti tewe kiteto ; nde

kilozo chaneta kuoka, akauha mbombe akaoja mikono msongorana wa matorano, ekiteta, Mi sina kutekwa hena sakame ya mundu uu mwe-nye ngalo; unywi munewona.

25. Wandu wose wakatalwa wakaghamba, Sakame yakwe wanga yetu, na wanga ya waana wetu.

26. Akawachunguiya Baraba : na ekinaidiwa kumbigha Yesu akanng'ola nesa awanikwe.

27. Asikari wa mchili, wekimtika Yesu na praitorio, wakamwunganyia lweriri lwose.

28. Wakambushijia suke yakwe, wakamdoka kanzu ngundu.

29. Wakaiwita lumerisia lwa mivwa wakamgera mtwini, na ighughu mkononi hakwe ha kuume, na wekidung'uta msongorana wakwe wakamsola wekiteta, Salaamu, Mfumwa wa Wayahudi.

30. Wakamtufia mate, wakauha ighughu wakambigha mtwi.

31. Wekinaidiwe kumsola, wakamhambua kanzu, wakamdoka suke jakwe, wakamtika awanikwe.

32. Wekinafume wakawona Mkurene, izina lakwe Simon; wakamsingirija uu atike msalaba wakwe.

33. Na wekifika handu heitangwa Golgotha, niho hatetwe, handu ha Kiborong',

34. Wakamwinda [kunywa mawa merunganywa na nyongo; na ekinachame tekundie kunywa.

35. Wekinaidiwe kumbanika wakaghawa suke jakwe wonawo, wekibigha kura.

36. Wakaikaa si wakamyoa uko.

37. Wakawika wanga ya mtwi wakwe kulinganywa kwakwe, kutamiwe,

“UU NIYE YESU MFUMWA WA WAYAHUDI.”

38. Wasoki weri wakawanikwa hamwe naye, mwe hena kuume, na mwe hena kumoso.

39. Nawo wevetia nzieni wakamrigha, wekikushakusha mitwi yawo,

40. Wekiteta, Mwenye kuibaa hekalu na kuijenga hena misi mitatu, ukukije mwenye.

41. Huwo na wakohani wabaha wekimsola hamwe na watami na waghosi wakaghamba,

42. Ewakije wengi, teidima kukukija mwenye. Niye mfumwa wa Israeli, asee ingeriaha na msalaba, na tunemwitikija.

43. Emwitikije Izuwa, amkije ingeriaha, ekioka emkundie; amu eghambie, nimi Mwana wa Izuwa.

44. Huwo na wasoki wesulibishwa hamwe naye wakamrigha.

45. Too saa ya katandatu kikaoka kija wanga ya isanga lose mtano saa ya kenda.

46. Na sa saa ya kenda Yesu akaloza na ighonda ibaha, ekiteta, Eli, Eli, lama sabakthani? nikyo, Izuwa wangu, Izuwa wangu, nikini wanishigha?

47. Wengi wawo weimuke uko, wekinasikia wakateta, Emwitanga Elias.

48. Chwi mwe wawo akasara, akauha sifongo akaiizuja na siki, akaigera wanga ya ighughu, akamwinga anywe.

49. Waghenje wakaghamba, Shigha, tuwone ti Elias eza kumkija.

50. Yesu ekilozawa na ighonda ibaha, aka-ng'ola ngoma.

51. Na pazia ya hekalu ikabajika vihindi viri wanga mtano na si, si ikadedema, mabwe makabajika,

52. Mbira jikajughuka, miri miingi ya washene-nete weshinjie ikaruka,

53. Na wekifuma na mbira kutera kwa luruko lwakwe wakaingia kiongo kishenete, waka-wonwa ni weingi.

54. Njama na wala hamwe naye wekimyoa Yesu, wekinawone kudedema na vindu viarehike, wakaondoka muno, wekiteta, Kididi uu eokie Mwana wa Izuwa.

55. Heokie na wache weingi wekiyoa na hae, niwo wemratera Yesu kufuma Galilaya, waka-mwindia.

56. Ghati ya awa heokie na Maryamu Magdaleneni, na Maryamu mee Yakobo na Yose, na mee waana wa Zebedayo.

57. Hekinaoke chamagheri, akaza mundu mmazi wa Arimathaya, izina lakwe Yusuf, naye mwenye mwanaloshi wa Yesu ;

58. Uu ekimtungia Pilato akanwomba muri wakwe Yesu. Pilato akaaghanya ung'olwe.

59. Yusuf ekiuha muri akaukoda na suke nyewa,

60. Akauwika ghati ya mbira yakwe sha, iforiwe naye ghati ya mabwe: akabingilisha ibwe ibaha mbengeni ha mbira, akatonga.

61. Heokie na Maryamu Magdalene, na Maryamu ula ungi, wekiikaa msongorana wa mbira.

62. Musi wa keru, nio kutera kwa Kuarehia, wakohani wabaha na Wafarisayo wakawunganyika hakwe Pilato,

63. Wekiteta, Mzuri, twakumbuka ti mkeleki uu eghambie, ekioka na moo, Kutera kwa misi mitatu nineruka.

64. Amu ii uaghanye mbira irindwe mtano musu wa katatu; wasize ngea waanalosha wakwe waremhiwa, na wawawurra wandu, Aruka ghati ya wefwie; na kutekwa kwa kuidiwika kuneoka kuwiwi kukela kula kwa kuwoka.

65. Pilato akawawurra, Muna asikari: tongeni muirinde sandu mwaidima.

66. Wakatonga wakairinda mbira muno, wakaligera ibwe luwano, hamwe na asikari.

IFUNGU XXVIII.

1. Ikinaidiwike Sabato, ukitaghanyuka musu wa kuwoka wa juma, Maryamu Magdaleni na Maryamu ula ungi wakaza kuiyoa mbira.

2. Na yoa, heokie kudedema kwa si kubaha, amu malaika wa Mzuri efumie wanga akaza akalibingibisha ibwe ghati ya mbenge, akaikaa wanga yakwe.

3. Wusho wakwe ukaoka sa kimereteko, na suke jakwe nyewa sa theluji.

4. Na hena fole yakwe warinda wakadedema, wakaoka sa wefwie.

5. Malaika akatalwa, akawawurra wache Musiituke, amu natisiwa ti mwamwenda Yesu ula ewanikwe.

6. Teoho, amu aruka, sandu eghambie. Izeni yoeni handu Mzuri eyejweho.

7. Na tongeni wangu murewawurra waanalosha wakwe ti Aruka ghati ya wefwie; na yoa amurongeria kutonga Galilaya; uko mune-mbona; yoa, namburra.

8. Wakatonga wangu kufuma mbireni we-nye fole na luizihirwo lubaha, wakasara kuwaliya waanalosha wakwe mburi.

9. Na yoa, Yesu akatorana nawo, ekighamba, Salaamu. Wakatonga wakamgura maghuu, wakamwinamia.

10. Yesu awawurra, Musiituke; tongeni, waliyeni mburi waanalosha wangu, watonge Galilaya, uko weneniwona.

11. Na wekinaoke wekitonga, yoa, wengi wa warinda wakatonga kiongoni wakawaliya mburi ya vindu viokie wakohani wabaha.

12. Wekinawunganyike hamwe na waghosi

wakala ngiliwata, wakawainga asikari fetha nyingi,

13. Wekiteta, Ghambeni ti Waanalosha wakwe wekiza kio wemhiwa, uswi tukishinja.

14. Na kwakicha iki kisikiwa ni mchili, tunemweleja ye, na tunemurinda unywi.

15. Wakaiuba fetha, wakaareha sandu weloshijwe; kiteto iki kikatindwa ghati ya Wayahudi mtano na yoo.

16. Nawo waanalosha ikumi na mwe wakatonga Galilaya, mtano na nduwi Yesu ewaagha nyie.

17. Wekinambona, wakamwinamia, wengi wakaitalwa.

18. Yesu akaza akateta nawo, ekighamba Naingwa zinya jose wanga na ghati ya masanga.

19. Amu ii tongeni mureosha waanalosha mbare jose, mukiwabatiza hena izina la Apa, na Mwana, na Ngoma Mshenete :

20. Mukiwalosha wavigure vyose nimuagha nyie : na yoeni, mi nioho hamwe na unywi misi yose, mtano kuidiwika kwa masanga.

RICHARD CLAY & SONS, LIMITED,
LONDON & BUNGAY.

Language: Taveta

1896 Gospel of Matthew

Original title: Sumu Yedi yakwe Yesu Masihi hena Mattayo : the Gospel according to St. Matthew in the language of Taveta, Eastern Equatorial Africa.

Publisher: British & Foreign Bible Society

Year of publication: 1896

Country of Publication: United Kingdom

Author (translator): Albert Remington

Steggall (1863-1929) (source:

<https://www.ancestry.com/family->

[tree/person/tree/7929778/person/-58648177/story](https://www.ancestry.com/family-tree/person/tree/7929778/person/-58648177/story))

Reference: A bibliography of Scriptures of African Languages, by G.E. Coldham, 1966

Copyright law: 70 year PMA

(source:https://en.wikipedia.org/wiki/Copyright_Duration_Directive and the UK's "The Duration of Copyright and Rights in Performances Regulations 1995")

Based on the copyright of the country of publication and the author in the relevant catalogue, this 1896 Gospel of Matthew is in public domain.

Alternate names for Taveta: Dabida, Kitaveta, Kitubeta, Tubeta (Ethnologue)

Spoken most in: Kenya

(https://en.wikipedia.org/wiki/Taveta_language)

Scanned from original held at: Widener Library of Harvard University, Cambridge, MA, USA